

PHẠM VĂN TUYẾN (Tổng Chủ biên kiêm Chủ biên)
TRẦN TỬ DUY – NGUYỄN DUY KHUÊ
NGUYỄN THỊ MỸ – NGUYỄN THỊ HỒNG THẨM

Mỹ thuật

8

BẢN MẪU

CÔNG TY CỔ PHẦN ĐẦU TƯ
XUẤT BẢN - THIẾT BỊ GIÁO DỤC VIỆT NAM

LỜI NÓI ĐẦU

Các em học sinh thân mến!

Với thông điệp “Mang cuộc sống vào bài học – Đưa bài học vào cuộc sống”, sách giáo khoa *Mỹ thuật 8* (bộ sách Cánh Diều) chú trọng đổi mới phương pháp, vận dụng đa dạng hình thức, không gian học tập, sử dụng các chất liệu, vật liệu tái chế trong thực hành, sáng tạo. Sách cũng đặt mục tiêu khuyến khích các em xây dựng ý tưởng và tìm cách hoàn thiện ý tưởng của mình dựa trên trải nghiệm thực tế cuộc sống. Thông qua 6 chủ đề được thiết kế khoa học, các em sẽ được rèn luyện các kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng trình bày, trao đổi, phân tích, phản biện, từ đó tích cực, chủ động hơn trong học tập. Những sản phẩm do các em tạo ra trong giờ học sẽ được ứng dụng vào thực tiễn cuộc sống.

Với cuốn sách này, các em học sinh tiếp tục tìm hiểu và cảm nhận vẻ đẹp của thiên nhiên, cuộc sống, con người và một số tác phẩm mỹ thuật. Thông qua việc lồng ghép các hoạt động khám phá, sáng tạo, thảo luận và thực hành nghệ thuật, các em vừa là “người sáng tạo nghệ thuật” vừa là “người thưởng thức nghệ thuật”.

Chúc các em học sinh luôn học tập vui vẻ, đam mê và thể hiện được năng lực sáng tạo nghệ thuật của mình qua những sản phẩm độc đáo, thú vị.

Các tác giả

HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG SÁCH

QUAN SÁT - NHẬN THỨC

Hoạt động khám phá, tìm hiểu nội dung thông tin bài học.

SÁNG TẠO

Các bước tìm ý tưởng, thực hành bài tập.

THẢO LUẬN

Trao đổi, thảo luận về nội dung học tập, sản phẩm thực hành.

ỨNG DỤNG

Liên hệ, vận dụng sản phẩm và nội dung học tập vào thực tiễn.

Em nhớ giữ gìn sách cẩn thận, không viết, vẽ vào những trang sách để sử dụng được lâu dài!

Yêu cầu cần đạt

- Nhận biết và trình bày được nguyên lý chuyển động trong trang trí, trên di sản mỹ thuật.
- Trình bày được nguyên lý chuyển động trong trang trí.
- Vận dụng được họa tiết theo nguyên lý chuyển động vào đời sống.
- Có ý thức trân trọng, phát huy di sản mỹ thuật.

QUAN SÁT - NHẬN THỨC

Quan sát các hình ảnh và cho biết:

- Tên các họa tiết trang trí.
- Chiều hướng chuyển động của các họa tiết trang trí.
- Tên một số sản phẩm được trang trí theo nguyên lý chuyển động.

Mặt Trống đồng Đông Sơn
Họa tiết sắp xếp theo vòng tròn
ngược chiều kim đồng hồ

Họa tiết chuyển động xoáy tròn ốc

Bệ tượng phật A Di Đà
Chùa Phật Tích, Bắc Ninh

Nhận xét các sản phẩm trang trí dưới đây theo gợi ý sau:

- Hoa tiết được cách điệu từ những đối tượng nào?
- Cách sắp xếp hoa tiết và màu sắc như thế nào?

Sản phẩm của
Nguyễn Văn Thủy, Hà Nội

Sản phẩm của học sinh
Nguyễn Thanh Yến, Hải Phòng

Em có biết

- Nguyên lý chuyển động trong trang trí là sự sắp xếp các hoa tiết tạo các hướng vận động khác nhau hoặc tạo sự di chuyển của mắt trên sản phẩm trang trí.
- Nguyên lý trang trí hoa tiết theo hướng chuyển động có các dạng như: sắp xếp xoay tròn quanh một tâm tạo sự khép kín; sắp xếp hình xoáy ốc tạo sự mở của bố cục; sắp xếp theo chiều để phát triển, kéo dài chuỗi hoa tiết;...
- Sự xuất hiện của những hoa tiết trang trí trên đồ vật thể hiện nhu cầu thẩm mỹ của con người. Hoa tiết trang trí không chỉ làm cho sản phẩm đẹp hơn mà còn mang ý nghĩa lịch sử và văn hoá của quốc gia, dân tộc. Ví dụ: hoa cúc, hoa sen trên cột đình, chùa; chim lạc trên mặt trống đồng;...

SÁNG TẠO

Tìm ý tưởng

Xác định
chủ đề trang trí

1

Chọn
hoa tiết chính,
hoa tiết phụ

2

Xác định vật liệu
và đồ dùng
thực hành

3

1 Xác định bố cục mảng trang trí

2 Vẽ hình hoạ tiết bằng nét

3 Vẽ màu

4 Hoàn thiện sản phẩm

Gợi ý

- Có thể thực hiện mẫu trang trí theo nguyên lí chuyển động trên giấy hoặc trên đồ vật có sẵn như: đĩa giấy, mũ, nón hoặc các đồ dùng khác.
- Bố cục chuyển động có thể thực hiện được trên các hình như: hình vuông, hình chữ nhật và cả đường diềm.
- Hoạ tiết chính thường được vẽ lớn hơn ở vùng trung tâm của mẫu trang trí. Màu sắc của hoạ tiết trung tâm cũng là điểm nhấn của sản phẩm.
- Có thể sử dụng hoạ tiết là vốn cổ dân tộc hoặc tự sáng tạo hoạ tiết để trang trí cho đồ vật.

Luyện tập

Em hãy lựa chọn hoa tiết, hoa văn từ di sản văn hoá các dân tộc để thực hiện một bài tập trang trí theo nguyên lý chuyển động.

Yêu cầu:

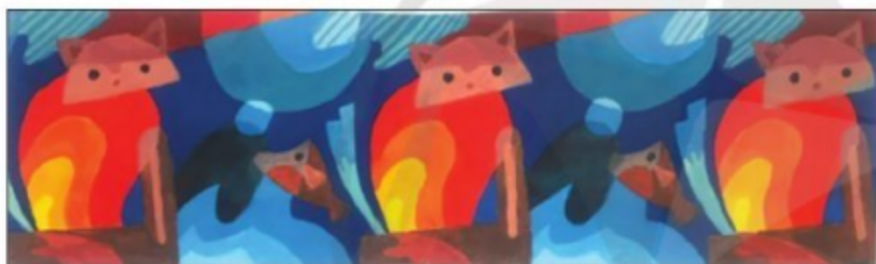
- Bố cục hoa văn theo nguyên lý chuyển động.
- Bố cục mảng hoa tiết chính và hoa tiết phụ rõ ràng.
- Ưu tiên sử dụng các hoa tiết trang trí là vốn cổ dân tộc.

THẢO LUẬN

Trung bày sản phẩm và chia sẻ:

- Ý tưởng sử dụng loại hoa văn trang trí trên sản phẩm của em như thế nào?
- Nguyên lý chuyển động được thể hiện như thế nào trên sản phẩm?
- Nhận xét về một mẫu trang trí mà em thích nhất.
- Em muốn sử dụng sản phẩm trang trí của mình vào việc gì?

Trang trí đường diềm theo nguyên lý chuyển động, sản phẩm của Phương Thảo, Đà Nẵng

Trang trí hình vuông sản phẩm của Nguyễn Tường Vy, Hà Nội

ỨNG DỤNG

- Nhiều đồ dùng trong đời sống được trang trí theo nguyên lý chuyển động. Em hãy quan sát và vận dụng nguyên lý này để sáng tạo sản phẩm.
- Sản phẩm tạo được có thể ứng dụng vào trang trí trên tường, trang trí các đồ vật dùng trong sinh hoạt gia đình.

Nguồn: Tác giả

Em cần nhớ

- Nguyên lý chuyển động được sử dụng phổ biến trong nghệ thuật trang trí. Nó giúp cho bố cục trang trí có thể sử dụng một mô típ nhiều lần trên sản phẩm mà vẫn có sự phong phú, hấp dẫn.
- Sử dụng một cách sáng tạo những hoa tiết vốn cổ của các dân tộc để tạo ra những sản phẩm mới là góp phần lưu giữ giá trị nghệ thuật của di sản mỹ thuật.

Yêu cầu cần đạt

- Biết được lịch sử áo dài Việt Nam.
- Vẽ được mẫu trang trí áo dài với hoa văn truyền thống của đồng bào dân tộc ít người.
- Giải thích được giá trị thẩm mỹ, ý nghĩa của áo dài và họa tiết trang trí trên áo dài.
- Chia sẻ được ý tưởng và vận dụng vào trong cuộc sống.

QUAN SÁT - NHẬN THỨC

Quan sát, tìm hiểu các hình ảnh theo gợi ý sau:

- Nêu đặc điểm về hình dáng, màu sắc, họa tiết, chất liệu của áo dài truyền thống và trang phục của các dân tộc.
- Áo dài thường được sử dụng vào dịp nào?
- Em hãy chia sẻ ý tưởng về một bộ áo dài theo ý thích.

Áo dài truyền thống Việt Nam
Nguồn: Bảo tàng áo dài thành phố Hồ Chí Minh

Áo dài hiện đại
Nguồn: pinterest

Trang phục của người Tày
Nguồn: Thanh Thanh

Trang phục của người Mông
Nguồn: Thanh Thanh

Áo dài qua các thời kì. Nguồn: wikipedia

Em có biết

- Trang phục một số dân tộc như Ba-na, Dao, Ê-đê, Mông, Mường, Thái,... đều có mẫu dáng áo dài khác nhau mang bản sắc riêng.
- Áo dài là trang phục truyền thống của người Việt Nam và đã được thế giới biết đến. Áo dài bắt nguồn từ áo tứ thân dùng cho cả nam và nữ với kiểu dáng được cải tiến khác nhau. Đến đầu thế kỉ XX, họa sĩ Cát Tường đã thiết kế và sáng tạo thành áo dài dành riêng cho phụ nữ.
- Áo dài ngày nay được thiết kế và có hoa văn trang trí rất đa dạng. Đặc biệt, có nhiều nhà thiết kế đã lựa chọn sử dụng hoa văn, họa tiết của đồng bào các dân tộc ít người trong thiết kế áo dài. Những mẫu trang trí họa tiết trên thổ cẩm hay trên trang phục của các dân tộc ít người rất độc đáo, trở thành kho tàng nghệ thuật mang giá trị đặc biệt.

SÁNG TẠO

Tìm ý tưởng

Xác định nội dung, chủ đề

1

Chọn hình tượng/ họa tiết trang trí chính/trọng tâm

2

Xác định phương pháp thực hành

3

Tham khảo cách tạo dáng và trang trí dưới đây. Em có thể thực hiện với các cách khác như: vẽ hoặc tạo hình bằng giấy, lá cây,...

1 Vẽ hình áo dài theo các số đo em chọn

2 Vẽ bố cục họa tiết trang trí

3 Vẽ các mảng màu lớn

4 Vẽ màu họa tiết và hoàn thiện sản phẩm

Gợi ý

- Để thiết kế và may đo một bộ áo dài, nhà thiết kế cần có các số đo như: rộng vai, vòng cổ, vòng ngực, độ dài tay áo, ... để may áo; vòng bụng, vòng hông, đùi, độ dài của chân, ... để may quần.
- Chiều cao mỗi người khác nhau nên khi thiết kế cần lưu ý: người cao khoảng 7 - 7,5 đầu, người tầm thước từ 6,5 - 7 đầu (người trưởng thành).
- Tùy thuộc vào kiểu dáng và đối tượng người lớn hay trẻ em mà sắp xếp và lựa chọn họa tiết, màu sắc trang phục áo dài cho phù hợp.

Luyện tập

Em hãy thiết kế, tạo dáng và trang trí bộ trang phục áo dài cho bản thân hoặc người thân trong gia đình.

Yêu cầu:

- Thiết kế, tạo dáng bộ trang phục áo dài.
- Sử dụng hoa văn của các dân tộc ít người.
- Trình bày được ý tưởng, cách thực hành thiết kế trang phục.

THẢO LUẬN

Trung bày sản phẩm và chia sẻ:

- Ý tưởng về sản phẩm của mình.
- Sản phẩm được thực hiện bằng cách nào?
- Em có góp ý gì cho sản phẩm của bạn?
- Cảm nhận về sản phẩm em thích nhất.

ỨNG DỤNG

- Vận dụng kiến thức trong bài học, có thể tự thiết kế một bộ trang phục cho riêng mình.
- Hãy chia sẻ với người lớn mẫu thiết kế của em có thể hiện thực hoá và được sử dụng trong thực tế.

Sản phẩm của
Nguyễn Tuệ An, Hà Nội

Sản phẩm của
Nguyễn Nhật Nam, Hà Nội

Em cần nhớ

- Thời trang là nhu cầu thiết yếu trong đời sống, là tập hợp những sản phẩm có thể bảo vệ sức khỏe con người khỏi ảnh hưởng của môi trường, khí hậu và tô điểm, làm đẹp cho con người.
- Áo dài là trang phục truyền thống Việt Nam đã trở thành một biểu tượng cho văn hoá của dân tộc.
- Thiết kế thời trang là một ngành nghề trong mỹ thuật, đòi hỏi năng khiếu, sự chăm chỉ và luôn học hỏi, sáng tạo ở con người.

Yêu cầu cần đạt

- Nêu được tên gọi, kĩ thuật chạm khắc.
- Thực hiện được phù điêu hoa văn theo kĩ thuật trổ thủng hoặc khoét lõm.
- Giải thích được ý tưởng, nội dung trên một số tác phẩm/sản phẩm phù điêu.
- Đánh giá sản phẩm và thực hành ứng dụng vào đời sống.

QUAN SÁT - NHẬN THỨC

Quan sát hình ảnh các bức phù điêu và cho biết:

- Hình tượng hoa văn được sử dụng trên mỗi bức phù điêu.
- Kĩ thuật tạo hình của mỗi bức phù điêu.
- Hình tượng và ý nghĩa của mỗi bức phù điêu.

Phù điêu cửa sổ đá
Nhà thờ đá Phát Diệm, Ninh Bình. Nguồn: Tác giả

Phù điêu Long, Phụng
Đình Trùng Hạc, Ninh Bình. Nguồn: Tác giả

Quan sát hình ảnh các bức phù điêu và thực hiện các yêu cầu:

- Ghép tên của kĩ thuật (đắp nổi, khảm, chạm thủng) phù hợp với mỗi hình.
- Mô tả ngắn gọn về kĩ thuật chạm khắc trên mỗi bức phù điêu.

1

2

3

4

1. Mảng chạm tứ linh Long, Nghê, Quy, Hạc – Đình Hoàng Xá, Hà Nội
2. Gạch bông gió
3. Phù điêu hoa đại – Nhà thờ đá Phát Diệm, Ninh Bình
4. Phù điêu khảm sành sứ hoa lá – Lăng Khải Định, Huế

Nguồn: Tác giả

Em có biết

- Phù điêu là một thể loại nghệ thuật điêu khắc, biểu hiện không gian theo quy luật lưỡng hợp 2D và 3D.
- Chạm thủng là kĩ thuật sử dụng các loại dụng cụ như: đục, dùi nhọn, dao,... để khoét bỏ những phần thừa ở khối đá, gỗ, kim loại tạo ra những lỗ thủng trên bức phù điêu. Kĩ thuật đắp nổi thường được thực hiện trên vật liệu đất, đá, gỗ. Kĩ thuật khảm là hoạt động gắn các vật liệu như: sành, sứ, vỏ trai, kim loại, gỗ, đá lên một bề mặt để trang trí.
- Nghệ thuật phù điêu được ứng dụng đa dạng trong cuộc sống: trang trí kiến trúc, tạo hình sản phẩm,...

SÁNG TẠO

Tim ý tưởng

Xác định hình ảnh chính của phù điêu

1

Xác định bố cục chung của phù điêu

2

Xác định phương pháp thực hành

3

Thực hành

Tạo hình phù điêu dựa trên mẫu hoa văn có trước

1

2

3

4

1. Dàn đất theo khuôn hình
2. Vẽ hoặc in hình có sẵn trên giấy lên bề mặt đất
3. Khoét bỏ các phần thừa và tạo khối
4. Tạo khối, chi tiết và hoàn thiện sản phẩm

Gợi ý

- Em có thể lựa chọn chất liệu phù hợp. Đất sét, đất nặn, bột hoặc các loại củ, quả đều là những vật liệu phù hợp để thực hành tạo hình phù điêu.
- Dàn mỏng miếng đất theo ý tưởng để dễ thực hiện.
- Có thể vẽ trực tiếp hoa văn lên bề mặt đất hoặc vẽ trên giấy rồi in lên.
- Có thể gắn các chi tiết (hạt, sỏi, khuy áo,...) lên bề mặt để tạo hiệu quả thẩm mỹ cho bức phù điêu.

Luyện tập

Em hãy tạo hình một sản phẩm phù điêu theo ý thích.

Yêu cầu:

- Tạo hình phù điêu nổi lên hoặc lõm xuống trên một bề mặt phẳng.
- Sắp xếp bố cục trong khuôn khổ hình chữ nhật.
- Đặt tên cho sản phẩm.

THẢO LUẬN

Trung bày sản phẩm và chia sẻ:

- Ý tưởng về sản phẩm của mình.
- Kỹ thuật điêu khắc thể hiện trên sản phẩm.
- Nhận xét, góp ý cho sản phẩm của bạn.

Sản phẩm của Nhật Nam, Hà Nội

ỨNG DỤNG

- Phù điêu được ứng dụng nhiều trong nghệ thuật trang trí kiến trúc nội thất và ngoại thất.
- Có thể áp dụng các kỹ thuật tạo hình phù điêu để trang trí bánh, đĩa hoa quả, thức ăn để tạo nên những món ăn hấp dẫn và đẹp mắt.

Sản phẩm của Phạm Đình Quang, Hà Nội

Em cần nhớ

- Nghệ thuật phù điêu có đặc điểm khác với thể loại tượng tròn. Trong khi tượng tròn chiếm không gian thực 3 chiều thì phù điêu chỉ thể hiện theo diện 2 chiều trên bề mặt.
- Nghệ thuật phù điêu thường được sử dụng trong các công trình kiến trúc với mục đích trang trí.

Yêu cầu cần đạt

- Hiểu về bố cục và phương án trưng bày sản phẩm.
- Nhận biết được hình thức nghệ thuật trang trí không gian ngoài trời.
- Thực hiện được sản phẩm trang trí không gian ngoài trời theo chủ đề.
- Sử dụng sản phẩm trang trí vừa để làm đẹp không gian vừa giúp mọi người hiểu thêm về thông điệp bảo vệ môi trường.

QUAN SÁT - NHẬN THỨC

Tim hiểu hình ảnh theo gợi ý:

- Tác phẩm được làm từ vật liệu gì?
- Không gian trưng bày tác phẩm được khai thác như thế nào?
- Cảm nhận của em về cách tạo hình đối tượng trong các tác phẩm.

Làn sóng rác thải

Tác phẩm của Andy Billett, Vương quốc Anh

Nguồn: Tổ chức về môi trường biển Parley for the Oceans

Trong rừng

Nguồn: Tác giả

Dự án sắp đặt **Cá gỗ**
Nguồn: Câu lạc bộ Art summer, Hà Nội

Quan sát một số hình ảnh dưới đây và cho biết:

- Thông điệp của sản phẩm.
- Tên các vật liệu được sử dụng trong sản phẩm.
- Cảm nghĩ của em khi xem sản phẩm.

Chuông gió
Nguồn: Tác giả

Dự án **Nhà cho ong và kiến**
Sản phẩm của học sinh bang Brandenburg, Đức
Nguồn: Tác giả

Em có biết

- Nghệ thuật trang trí không gian ngoài trời là một hình thức nghệ thuật phức hợp. Mục đích của nó là trang trí và cải tạo không gian sống hoặc truyền đi một thông điệp bằng nghệ thuật.
- Tận dụng vật liệu tái chế để tạo ra các tác phẩm sắp đặt có ý nghĩa truyền tải thông điệp bảo vệ môi trường đến mọi người.

SÁNG TẠO

Tim ý tưởng

Xác định
nội dung, chủ đề

1

Chọn hình tượng
chính cho dự án

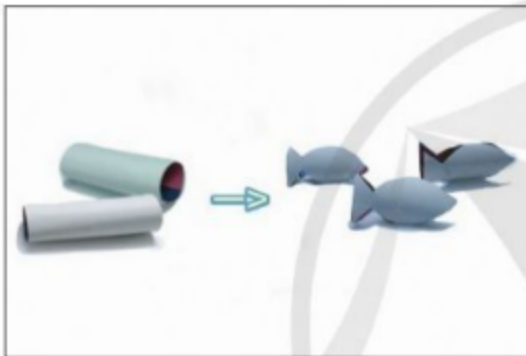
2

Xác định
phương pháp
thực hành

3

Thực hành

Cách sáng tạo sản phẩm trang trí
không gian ngoài trời

1 Tạo hình cá bằng ống giấy hoặc bìa

2 Vẽ trang trí những con cá

3 Tạo hình sóng nước

4 Hoàn thiện sản phẩm

Gợi ý

- Xác định rõ ý tưởng chủ đề liên quan đến thông điệp về môi trường.
- Khi tạo hình các đối tượng cần lưu ý đến hình dáng, màu sắc, kích thước sao cho phù hợp và có tính thống nhất để làm nổi bật chủ đề.
- Trình bày sản phẩm cần lưu ý đến sắp xếp vị trí và nhịp điệu của các hình tượng.
- Tùy theo không gian trưng bày trong vườn, sân hay hiên nhà để lựa chọn vật liệu sao cho phù hợp, tránh được mưa, gió.

Luyện tập

Em hãy lên ý tưởng thiết kế trang trí không gian ngoài trời sao cho sản phẩm vừa mang ý nghĩa trang trí vừa truyền tải một thông điệp đến người xem.

Yêu cầu:

- Thực hiện bài tập theo nhóm hoặc cá nhân.
- Thể hiện rõ thông điệp về bảo vệ môi trường.
- Viết mô tả ngắn gọn về dự án.

THẢO LUẬN

Trưng bày sản phẩm và chia sẻ:

- Ý tưởng về sản phẩm của mình.
- Thông điệp của sản phẩm về bảo vệ môi trường.
- Nhận xét, góp ý về sản phẩm của các bạn.

ỨNG DỤNG

- Sản phẩm của nghệ thuật trang trí không gian ngoài trời vừa để làm đẹp không gian vừa có thể gửi thông điệp về vấn đề môi trường.
- Sản phẩm của em và các bạn có thể dùng để trưng bày để giúp nhiều người hiểu thêm về thông điệp của mỗi sản phẩm.

Khu vườn mùa hè
Nguồn: Tác giả

Gia đình cá
Nguồn: Câu lạc bộ Art summer, Hà Nội

Em cần nhớ

- Nghệ thuật trang trí không gian ngoài trời là một sáng tạo nghệ thuật khai thác không gian môi trường; tác phẩm đòi hỏi phải có tính tổng thể, có mối liên hệ với không gian và tác động tạo các điểm nhấn hay truyền tải thông điệp cụ thể.
- Các tác phẩm sắp đặt được làm từ nhiều vật liệu khác nhau, trong đó có thể sử dụng vật liệu tái chế để truyền tải thông điệp bảo vệ môi trường đến mọi người.

Yêu cầu cần đạt

- Biết được giá trị công năng sử dụng và trang trí của hộp giấy.
- Trình bày được cấu tạo và cách thiết kế, tạo hình hộp giấy.
- Thiết kế, trang trí được sản phẩm hộp giấy phù hợp với mục đích sử dụng.
- Có ý thức sử dụng những vật liệu thân thiện với môi trường.

QUAN SÁT - NHẬN THỨC

Quan sát, tìm hiểu các hình ảnh dưới đây và cho biết:

- Công năng sử dụng của hộp giấy.
- Cấu tạo và đặc điểm về hình dáng của hộp giấy.
- Chia sẻ suy nghĩ của em về thông điệp của bài học này.

Hộp đựng thực phẩm

Hộp đựng quà

Hộp có quai xách

Em có biết

- Hộp giấy và các sản phẩm bao bì từ giấy có thể dễ dàng tái chế, bảo vệ sức khỏe người tiêu dùng, không gây ô nhiễm môi trường nên được nhiều doanh nghiệp ưu tiên sản xuất, sử dụng thay vì bao bì ni lông hay nhựa.
- Trang trí hộp giấy theo phong cách nghệ thuật hiện đại là xu hướng phổ biến trong mỹ thuật ứng dụng.

SÁNG TẠO

Tim ý tưởng

Xác định
nội dung,
chủ đề

1

Chọn hình tượng/
hoạ tiết chính

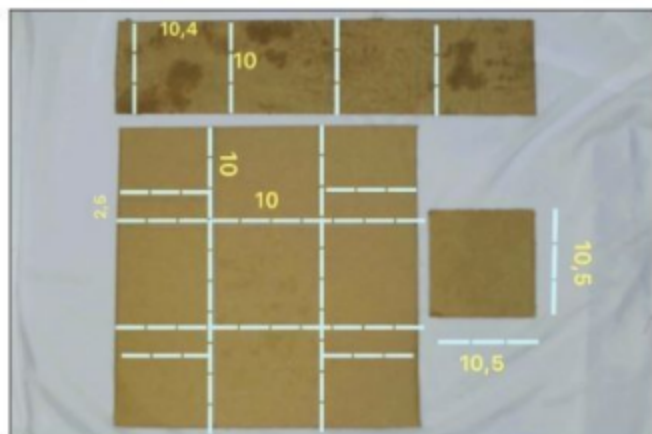
2

Xác định
phương pháp
thực hành

3

Thực hành

Tạo hình hộp giấy và trang trí sản phẩm

1

2

3

1. Vẽ các mặt của hộp lên giấy bìa theo kích thước đã xác định (đơn vị: cm)

2. Cắt và tạo hình hộp

3. Vẽ trang trí lên hộp giấy

4. Vẽ màu và hoàn thiện sản phẩm

4

Gợi ý

- Nên sử dụng loại giấy bìa để giúp đảm bảo độ bền của hộp giấy.
- Trước khi gấp hộp giấy, cần tạo ra các nếp gấp để định hình các cạnh và với mỗi nếp gấp cần gấp thật chặt để phân biệt rõ các cạnh.
- Có thể trang trí bằng hình thức vẽ, cắt, dán, in,... lên hộp giấy theo những chủ đề khác nhau tùy thuộc vào mục đích sử dụng.

Luyện tập

Em hãy thiết kế hộp đựng bằng giấy theo ý thích.

Yêu cầu:

- Hiểu được cấu tạo hộp giấy và cách vẽ các mặt xung quanh của hộp lên trên giấy.
- Gấp tạo hình theo hình dáng đã vẽ và trang trí cho sản phẩm.

THẢO LUẬN

Trung bày sản phẩm và chia sẻ:

- Ý tưởng và cách sử dụng sản phẩm.
- Quá trình làm ra sản phẩm hộp giấy.
- Nhận xét, góp ý về sản phẩm của bạn.

ỨNG DỤNG

- Để giảm thiểu rác thải nguy hại từ hộp nhựa, góp phần bảo vệ môi trường, em hãy làm những chiếc hộp từ giấy, bìa,... để đựng đồ khi có thể.
- Hộp giấy có thể dùng để đựng quà tặng cho bạn bè và những người xung quanh.

Nguồn: Tác giả

Em cần nhớ

- Hộp giấy có thể được tạo hình bằng cách vẽ các mặt và nhiều kiểu gấp khác nhau.
- Hộp giấy có thể được tạo ra từ vật liệu tái chế.
- Việc sử dụng hộp nhựa là một trong những tác nhân gây nguy hại đến môi trường. Vì thế, cần tích cực sử dụng hộp giấy thay cho hộp nhựa.

Yêu cầu cần đạt

- Nhận biết được đặc điểm của một số trường phái, tác giả, tác phẩm điển hình của nghệ thuật hiện đại thế giới.
- Hiểu được cách vẽ và thực hành được bức tranh theo phong cách hội họa hiện đại.
- Giới thiệu và chia sẻ được cảm nhận về sản phẩm, tác phẩm mỹ thuật.
- Biết trân trọng các giá trị của nghệ thuật hiện đại.

QUAN SÁT - NHẬN THỨC

Quan sát các bức tranh, đọc thông tin giới thiệu và cho biết:

- Bố cục, đường nét, màu sắc được thể hiện trong tranh.
- Nét đặc trưng trong các phong cách nghệ thuật được thể hiện trong mỗi bức tranh.
- Đặc điểm của trường phái nghệ thuật Ấn tượng, Lập thể, Biểu hiện.

Trường phái hội họa Ấn tượng (Impressionism) xuất hiện từ khoảng cuối thế kỷ XIX. Đây là điểm khởi đầu cho các trường phái mỹ thuật hiện đại. Tên của trường phái có khởi nguồn từ Tác phẩm *Ấn tượng mặt trời mọc* (Impression: Soleil Levant) của họa sĩ Claude Monet, khi nhà phê bình nghệ thuật Louis Leroy lấy từ Impression (ấn tượng) trong tác phẩm với ý nghĩa châm biếm, sau này

Ấn tượng mặt trời mọc

Tranh sơn dầu của họa sĩ Claude Monet.
Nguồn: Bảo tàng Marmottan Monet, Paris, Pháp

chính là tên gọi cho trường phái Ấn tượng. Trường phái này được coi là “đưa họa sĩ từ trong nhà ra ngoài trời” với quan điểm coi trọng hiệu quả của màu sắc, ánh sáng, cảm xúc hơn đề tài. Trường phái Ấn tượng gồm ba giai đoạn:

Hội họa Ấn tượng (Claude Monet, Camille Pissarro, Pierre-Auguste Renoir,...) Các họa sĩ bỏ đường viền trong tranh, sử dụng cách vẽ nhanh với gam màu tươi sáng khắc họa hiệu ứng ánh sáng tại một thời điểm ngắn, ưu tiên hiệu ứng tổng thể nói chung thay vì chi tiết.

Hội họa tân Ấn tượng (Paul Signac, Georges Seurat,...). Các họa sĩ vận dụng hiệu ứng kết hợp nhiều điểm màu để tạo nên màu sắc tổng thể. Mỗi bức tranh gồm nhiều các chấm màu đòi hỏi sự tính toán cẩn thận với nhiều thời gian và công sức để hoàn thành tác phẩm.

Hội họa hậu Ấn tượng: Một số họa sĩ xuất hiện sau phong trào ấn tượng, muốn vượt qua những giới hạn cũ của hội họa ấn tượng, tìm ra con đường đi khác. Đó là các họa sĩ hậu ấn tượng. Tiêu biểu là các họa sĩ Paul Cezanne, Vincent Van Gogh và Gauguin. Tác phẩm của họa sĩ trong giai đoạn này sử dụng các mảng màu sắc rực rỡ được phân tách bởi những đường viền đậm với cách dùng nét táo bạo, khoáng đạt và đầy cảm xúc.

Guernica (1937) – Tranh sơn dầu của họa sĩ Picasso. Nguồn: 1 000 painting of Genius

Trường phái Lập thể (Cubism) ra đời tại Pháp những năm đầu thế kỉ XX, các họa sĩ đã dựa trên cơ sở của hình học để diễn tả cảnh vật, con người,... Họ muốn đi tìm một cách diễn tả mới thoát khỏi sự lệ thuộc đối tượng miêu tả để tìm ra các hình thể cơ bản nhất, bản chất nhất của sự vật. Tác phẩm thể hiện các hướng nhìn khác nhau cùng một lúc của vật thể ba chiều trên không gian hai chiều trong bức tranh, có thể kết hợp cùng lúc đa dạng các chất liệu. Người sáng lập ra trường phái hội họa Lập thể là các họa sĩ Georges Braque (Người đàn bà và cây đàn ghi ta) và Pablo Picasso (*Những cô gái Avinhon, Guernica,...*).

Trường phái Biểu hiện (Expressionism) xuất hiện và phát triển ở châu Âu vào những năm cuối thế kỉ XIX đầu thế kỉ XX. Đặc điểm của trường phái Biểu hiện là nhấn mạnh sự thể hiện cảm xúc của chủ thể hoặc cảm xúc của chính họa sĩ bằng lối diễn tả hình, màu mạnh mẽ. Trường phái này phát triển ở nhiều nước, nhưng đặc biệt nhất là ở Đức khi một nhóm các nghệ sĩ Đức do Ernst Ludwig Kirchner đứng đầu thành lập hiệp hội có tên là Die Brücke (Cây cầu). Một số họa sĩ tiêu biểu của trường phái này là: Edvard Munch, James Ensor,...

Tiếng thét (1893) – Tranh sơn dầu, màu keo và phần màu trên giấy bồi của họa sĩ Edvard Munch
Nguồn: Phòng trưng bày quốc gia Na Uy, Oslo

Em có biết

- Triết lí của phong cách Ấn tượng ở giai đoạn đầu là chú trọng vào không gian thiên nhiên, lấy cái đẹp của hoà sắc tự nhiên làm cứu cánh. Giai đoạn nghệ thuật Hậu Ấn tượng điển hình là Gauguin, Van Gogh tiếp tục tìm tòi sâu hơn và đã có những dấu ấn cá nhân thể hiện quan điểm của mình vào tác phẩm.
- Cuối thế kỉ XIX, các họa sĩ ấn tượng đã phát hiện ra thể loại tranh khắc gỗ màu của Utamaro, Hokusai, Hiroshige dưới hình thức giấy (vải) bọc hàng. Họ đã rất ngạc nhiên trước cách xử lí tranh của họa sĩ Nhật Bản, từ đó mỹ thuật phương Tây đã có cách nhìn nhận mới trong tạo hình, làm nên các bước ngoặt lớn trong lịch sử mỹ thuật hiện đại.
- Sau khi trường phái Ấn tượng ra đời, cánh cửa sáng tạo đã mở rộng và xuất hiện nhiều trường phái hội họa với các họa sĩ điển hình như: Dã thú (Matisse), Biểu hiện (Munch), Lập thể (Braque, Picasso,...), Siêu thực (Dalí), Trừu tượng (Pollock, Rothko,...). Các trường phái nghệ thuật mới không chỉ xuất hiện trong hội họa mà cả trong điêu khắc, kiến trúc cũng như các loại hình nghệ thuật khác.

SÁNG TẠO

Tim ý tưởng

Xác định
nội dung,
chủ đề

1

Chọn
hình ảnh và
phong cách vẽ

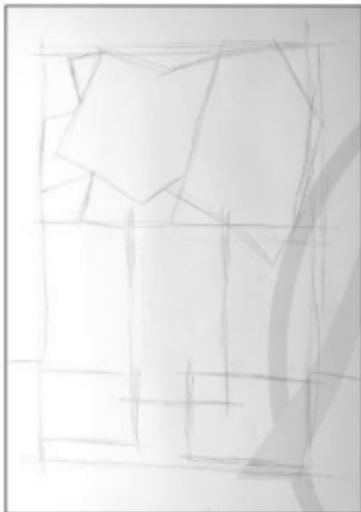
2

Xác định
phương pháp
thực hành

3

Thực hành

Vẽ tranh tĩnh vật màu theo phong cách Lập thể

1

2

3

4

1. Vẽ phác bố cục và khung hình cho vật mẫu
2. Dựng hình và sáng tạo các mảng
3. Vẽ màu khổi quát tạo hoà sắc chung
4. Vẽ kĩ, điều chỉnh màu sắc để hoàn thiện sản phẩm

Gợi ý

- Bố cục, tỉ lệ, vị trí hình các vật mẫu phải có sự sắp đặt cân xứng với nhau.
- Vẽ phác hình không đậm quá hoặc không nhạt quá để thuận lợi cho việc vẽ màu.
- Có thể vẽ nét viền để tạo hình và chia mảng khi vẽ tranh.
- Nên lưu ý đến cách chia và bố trí hình mảng, màu sắc sao cho chúng không bị đều nhau.

Luyện tập

Em hãy vẽ một bức tranh tĩnh vật theo phong cách nghệ thuật yêu thích. (Ví dụ: Phong cách Ấn tượng, phong cách Lập thể,...).

Yêu cầu:

- Bức tranh cần có những dấu hiệu hay đặc điểm của phong cách nghệ thuật đã chọn.
- Bố cục cân đối, màu sắc hài hoà.

THẢO LUẬN

Trung bày sản phẩm và chia sẻ:

- Em vẽ theo phong cách nghệ thuật nào?
- Bố cục, màu sắc và điểm sáng tạo trong tranh.
- Em thích bức tranh của bạn nào nhất? Vì sao?

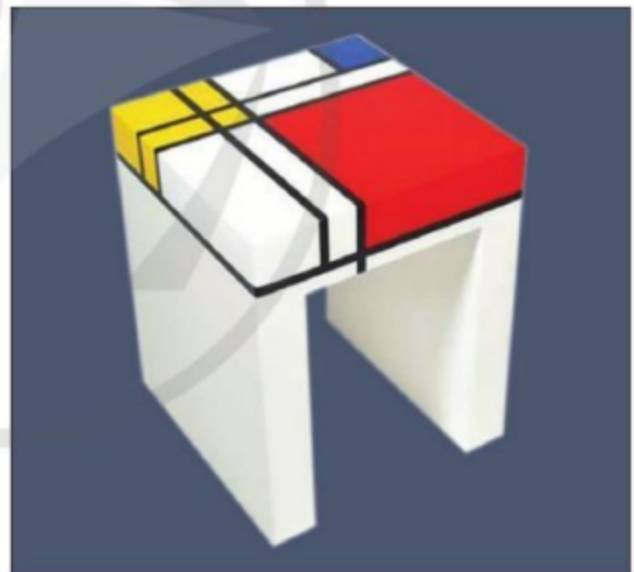

Nguồn: Tác giả

ỨNG DỤNG

Kỹ thuật tạo hình và dùng màu của các trường phái hội họa có thể áp dụng thực hiện trang trí trên các vật dụng trong không gian sống.

Nguồn: ape.gov.vn

Em cần nhớ

- Hội họa hiện đại thế giới có rất nhiều trường phái, mỗi trường phái có tư tưởng khác nhau dẫn đến cách dùng màu và diễn tả khác nhau. Học tập, vẽ theo phong cách tạo hình cũng là cách học tốt, giúp em hiểu thêm về kỹ thuật hội họa. Ngoài các bài tập về cơ bản còn có thể học vẽ bằng cách chép lại tranh của bậc thầy hội họa.
- Con đường để trở thành họa sĩ tài giỏi là sự chăm chỉ, học hỏi, rèn luyện.

Yêu cầu cần đạt

- Biết và nêu được bối cảnh, đặc điểm và quá trình phát triển của mỹ thuật hiện đại Việt Nam qua một số loại hình mỹ thuật tạo hình hiện đại.
- Thực hành sáng tạo được sản phẩm theo một loại hình mỹ thuật.
- Phát huy và vận dụng được các giá trị của mỹ thuật hiện đại Việt Nam vào sản phẩm sáng tạo.
- Chia sẻ được nhận thức thẩm mỹ về một số tác phẩm mỹ thuật hiện đại Việt Nam.

QUAN SÁT - NHẬN THỨC

Quan sát, tìm hiểu các hình ảnh theo gợi ý sau:

- Kể tên một số chất liệu hội họa của mỹ thuật hiện đại Việt Nam.
- Kể tên một số họa sĩ và nhà điêu khắc nổi tiếng của Việt Nam mà em biết.
- Nêu đặc điểm nghệ thuật hiện đại Việt Nam.
- Tìm nét đặc trưng trong tranh của một họa sĩ mà em thích.

Tượng Chủ tịch Hồ Chí Minh (1946),
Tượng thạch cao của
nhà điêu khắc Vũ Cao Đàm
Nguồn: vnexpress

Độc mùa (1939)

Tranh sơn mài của họa sĩ Nguyễn Gia Trí. Nguồn: Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam

1

Chơi ô ăn quan (1931)
Tranh lụa của họa sĩ Nguyễn Phan Chánh

2

Tam quan nội Văn Miếu (1939)
Tranh bột màu của họa sĩ Văn Giáo

3

Hồ Chủ tịch ở Bắc Bộ phủ (1946)
Tranh khắc gỗ của họa sĩ Tô Ngọc Vân

4

Ô Quan Chưởng (1983)
Tranh sơn dầu của họa sĩ Bùi Xuân Phái

Em có biết

- Theo lịch sử mỹ thuật, năm 1925 là dấu mốc quan trọng của mỹ thuật hiện đại Việt Nam. Đó cũng là năm thành lập Trường Mỹ thuật Đông Dương. Mỹ thuật hiện đại Việt Nam có thể chia thành các giai đoạn: từ năm 1925 đến năm 1945 bắt đầu du nhập các phong cách nghệ thuật từ châu Âu vào nước ta; từ năm 1945 đến năm 1975, phong cách nghệ thuật hiện thực phát triển mạnh nhằm phục vụ kháng chiến; từ năm 1975 đến năm 1995, nghệ thuật hiện đại xuất hiện thêm nhiều phong cách sáng tác; từ sau năm 1995 đến nay được gọi là nghệ thuật hậu hiện đại hoặc nghệ thuật đương đại.
- Một số họa sĩ điển hình có những tác phẩm gắn với các đặc trưng nghệ thuật hiện đại Việt Nam như: nghệ thuật tranh lụa của họa sĩ Nguyễn Phan Chánh; họa sĩ Nguyễn Gia Trí với những bức tranh sơn mài khổ lớn; họa sĩ Tô Ngọc Vân (*Thiếu nữ bên hoa huệ*), họa sĩ Trần Văn Cần (*Em Thúy*); nhà điêu khắc Vũ Cao Đàm (*Em bé cài lược*, *Chân dung Bác Hồ*,...); nhà điêu khắc Diệp Minh Châu (*Bác Hồ và thiếu nhi Trung – Nam – Bắc*, *Võ Thị Sáu*,...);...

SÁNG TẠO

Tìm ý tưởng

Xác định
nội dung,
chủ đề

1

Chọn hình dáng,
hoạt động
của nhân vật

2

Xác định
phương pháp
thực hành

3

Thực hành

Quy trình vẽ tranh đề tài

Vẽ phác bố cục theo ý tưởng có trước

Vẽ chi tiết

Vẽ màu theo mảng lớn

Hoàn thiện sản phẩm

Gợi ý

- Khi lựa chọn ý tưởng cho tác phẩm có thể liên tưởng đến các vấn đề mang tính thời sự, những hiện tượng đời sống.
- Hình tượng nghệ thuật điển hình nên đặt ở mảng chính của bức tranh với màu sắc nổi bật. Với điêu khắc, cần quan tâm đến hình khối của nhân vật.
- Tên của tác phẩm có ý nghĩa quan trọng giúp người xem hiểu rõ hơn ý tưởng và thông điệp của tác phẩm ấy.

Luyện tập

Em hãy vẽ một bức tranh theo phong cách của họa sĩ Việt Nam mà em yêu thích.

Yêu cầu:

- Vẽ hoặc xé dán được bức tranh về chủ đề em yêu thích.
- Chuẩn bị nội dung giới thiệu ngắn gọn về ý tưởng và thông điệp của bức tranh.

THẢO LUẬN

Trung bày sản phẩm và chia sẻ:

- Bức tranh thuộc phong cách nào?
- Hãy mô tả kỹ thuật vẽ trên bức tranh của mình hoặc của bạn.
- Nhận xét, góp ý cho sản phẩm của bạn.

ỨNG DỤNG

Vận dụng quy trình sáng tác mỹ thuật để minh họa những bức tranh giúp việc học kiến thức các môn học khác được dễ dàng hơn. Ví dụ: minh họa về sự kiện lịch sử, thảm họa môi trường hoặc minh họa các bài thơ, các áng văn hay,...

Việt Nam vững vàng

Sản phẩm của Đàm Trần Mai Lê, Hải Phòng

Tô màu cuộc sống mơ ước

Sản phẩm của Nguyễn Đình Minh, Hà Nội

Em cần nhớ

Tranh sơn mài là một chất liệu hội họa đặc trưng của mỹ thuật Việt Nam, đây là chất liệu đã tạo nên sức ảnh hưởng và tác động vô cùng lớn đối với nền hội họa Việt Nam nói riêng và hội họa Á Đông nói chung. Họa sĩ Nguyễn Gia Trí, Nguyễn Sáng, Nguyễn Tư Nghiêm, Phan Kế An, Trần Đình Thọ, ... là những đại diện tiêu biểu khi nhắc tới nghệ thuật hội họa sơn mài.

TRUNG BÀY SẢN PHẨM CUỐI HỌC KÌ I

Yêu cầu cần đạt

- Biết được tiêu chí, phương pháp lựa chọn sản phẩm.
- Lựa chọn được các sản phẩm tiêu biểu cho các chủ đề, bài học.
- Biết cách trưng bày sản phẩm phù hợp với không gian thực.
- Trình bày được hiểu biết về các sản phẩm và ứng dụng trong đời sống.

Ý tưởng trưng bày

Em hãy nêu ý tưởng của mình cho dự án trưng bày sản phẩm theo các bước gợi ý sau:

Bước 1: Suy nghĩ về tên và lí do của dự án trưng bày.

Bước 2: Cách lựa chọn được các sản phẩm tiêu biểu theo chủ đề, bài học.

Bước 3: Trưng bày sản phẩm sáng tạo thẩm mỹ.

Thực hiện dự án trưng bày

Bài tập thực hành:

Chia nhóm để thực hiện dự án trưng bày các sản phẩm theo chủ đề mà lớp đã thực hiện trong học kì vừa qua.

Yêu cầu:

Viết ra ý tưởng của cá nhân hoặc nhóm theo ba bước trên.

- Trình bày ngắn gọn theo yêu cầu của giáo viên.
- Thực hiện trưng bày và thuyết trình ngắn gọn về sản phẩm.

Một số gợi ý chọn sản phẩm theo chủ đề:

Chủ đề DI SẢN MỸ THUẬT

Chủ đề MÔI TRƯỜNG XANH

Chủ đề MỸ THUẬT HIỆN ĐẠI

Yêu cầu cần đạt

- Biết tên một số tác giả, tác phẩm tranh in độc bản.
- Hiểu và phân biệt được kĩ thuật tranh in độc bản với các thể loại tranh in khác.
- Sáng tạo được sản phẩm tranh in độc bản.
- Sử dụng kĩ thuật in độc bản để trang trí các sản phẩm trong đời sống.
- Nêu được cảm nhận về sản phẩm của mình, của bạn.

QUAN SÁT - NHẬN THỨC

Tim hiểu các hình ảnh theo gợi ý:

- Nêu hiểu biết của em về tranh in độc bản.
- Màu sắc, chất liệu trong tranh.
- Em có ý tưởng gì về bức tranh in độc bản?

Current IV

Tranh in của họa sĩ Michelle Lindblom
(Mi xen lin blum). Nguồn: michellelindblom.com

Small portrait with four black rectangles (1921)

Tranh in độc bản của họa sĩ Paul Klee (Pôn cờ li)
Nguồn: pinterest

Thành cổ Quảng Trị (2006)

Tranh in độc bản của họa sĩ Lê Huy Tiếp
Nguồn: Lê Huy Tiếp

Dạ khúc

Tranh in độc bản của họa sĩ Lê Thị Thu Dung
Nguồn: sovhtt.hanoi.gov.vn

Tĩnh vật

Tranh in của Phạm Đình Quang, Hà Nội

Tĩnh vật

Tranh in của Ngô Minh An, Hà Nội

Em có biết

- Một số nhà nghiên cứu cho rằng lịch sử tranh in độc bản có thể xuất phát từ những bức tranh in từ bản khắc kim loại vào những năm 1620 của họa sĩ Hercules Seghers (1589 – 1638).
- Kỹ thuật in độc bản là kỹ thuật in trên bề mặt phẳng, không khắc hình. Các vật liệu nền in thường dùng là: kính, mica, đá,... Người họa sĩ in tranh vẽ hoặc lăn màu lên mặt phẳng rồi úp giấy vào để in thành tranh.
- Nghệ thuật tranh in độc bản đơn giản nhất là vẽ rồi in lại hình vẽ lên giấy. Cách sáng tác tranh này giúp cho bề mặt màu sắc phong phú và luôn thay đổi mỗi lần in.
- Tranh in nói chung thường có nhiều bản, nhưng với tranh in độc bản thì thường chỉ có một bản duy nhất ở mỗi lần in.

SÁNG TẠO

Tim ý tưởng

Xác định
nội dung,
chủ đề

1

Dự kiến về
mẫu vật, màu nền

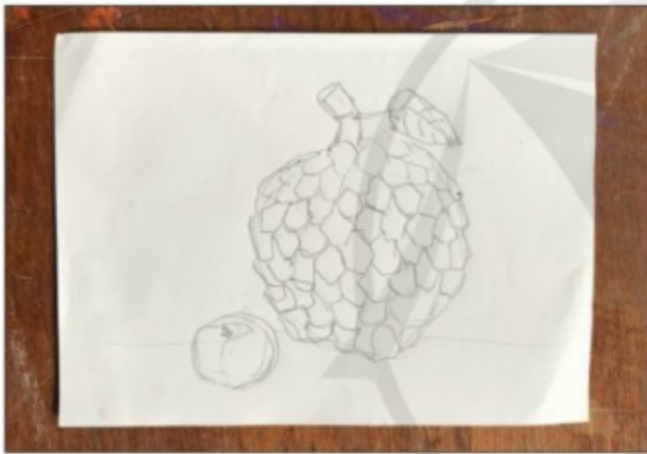
2

Xác định
phương pháp
thực hành

3

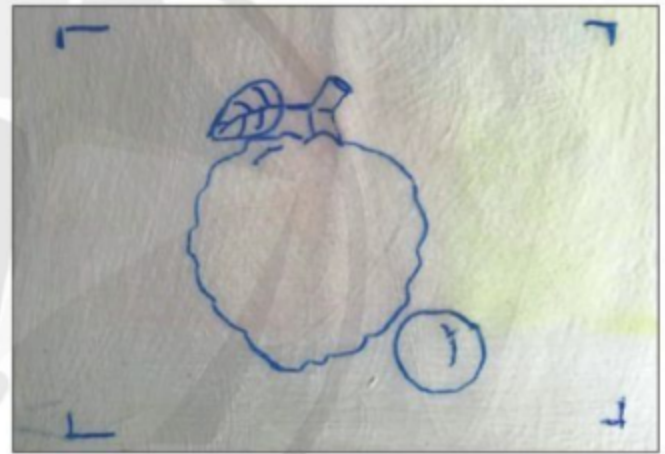
Thực hành

In tranh độc bản

1

Vẽ phác bố cục

2

Can, in hình lên tấm mica
(lưu ý chiều của bức tranh)

3

Vẽ màu hoàn thiện lên tấm mica

4

Đặt úp giấy lên bức tranh trên tấm mica và
xoay đều để màu in lên giấy

Gợi ý

- Vật liệu dùng để in tranh thường là các tấm phẳng, không thấm nước (mica, kính, gạch men, kim loại, bia bóng kính,...).
- Giấy cần được làm ẩm bề mặt trước khi in.
- Bức tranh sau khi in sẽ ngược với hình vẽ trên bản in, vì vậy em cần lưu ý chiều hướng của bản vẽ màu trên mica.
- Vẽ màu theo ý thích và vẽ nhanh để in tranh, tránh màu bị khô sẽ khó in.
- Chú ý đặt giấy in đúng với khuôn hình, xoa đều tay để màu thấm kĩ.

Luyện tập

Em hãy sử dụng kĩ thuật in độc bản để sáng tạo một bức tranh theo chủ đề tự chọn.

Yêu cầu:

- In được bức tranh bằng kĩ thuật in độc bản.
- Trình bày được ý tưởng, cách in theo cá nhân hoặc nhóm.

THẢO LUẬN

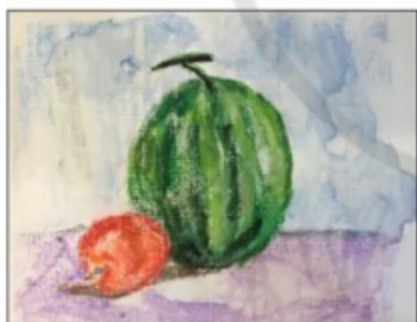
Trung bày sản phẩm và chia sẻ:

- Chia sẻ ý tưởng tranh in độc bản của em.
- Sản phẩm của em được thực hiện bằng cách nào?
- Em có nhận xét, góp ý gì cho bài của bạn?

ỨNG DỤNG

- Em có thể vận dụng nhiều cách in khác nhau để sáng tạo bức tranh in theo ý thích.
- Sáng tạo tranh in độc bản, vận dụng để thiết kế bao bì sản phẩm, thiết kế lịch.

Tĩnh vật quả

Tranh in mica của học sinh Gia Hưng, Thái Bình

Chân dung em gái

Tranh in mica của học sinh Minh Khôi, Hà Nội

Em cần nhớ

- Một tấm ván nền có thể sử dụng nhiều lần để in những bức tranh khác nhau. Chất liệu màu để in độc bản là các loại màu có gốc nước như: màu nước, màu goat, màu acrylic hoặc các màu sơn dầu, mực in,...
- Kĩ thuật tranh in độc bản cũng được dùng trong thiết kế sản phẩm mỹ thuật ứng dụng theo cách thủ công (handmade), đem lại những sản phẩm độc đáo, không trùng lặp.

Yêu cầu cần đạt

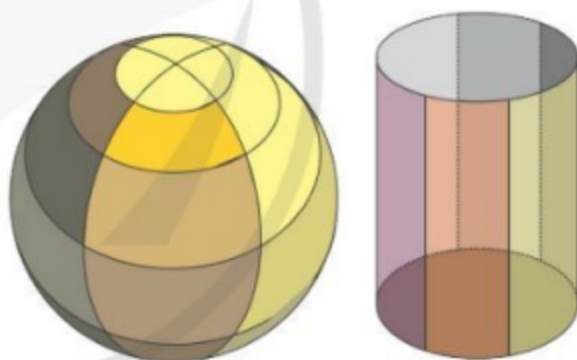
- Biết được đặc điểm tạo hình khối trụ và khối cầu.
- Phân biệt được các độ đậm nhạt; giải thích được không gian xa, gần của các vật mẫu.
- Xác định và thể hiện được điểm nhấn trong bài vẽ.
- Vẽ được mẫu có dạng khối trụ và khối cầu bằng chì trên giấy.

QUAN SÁT - NHẬN THỨC

Quan sát, tìm hiểu vật mẫu trong các hình ảnh dưới đây và cho biết:

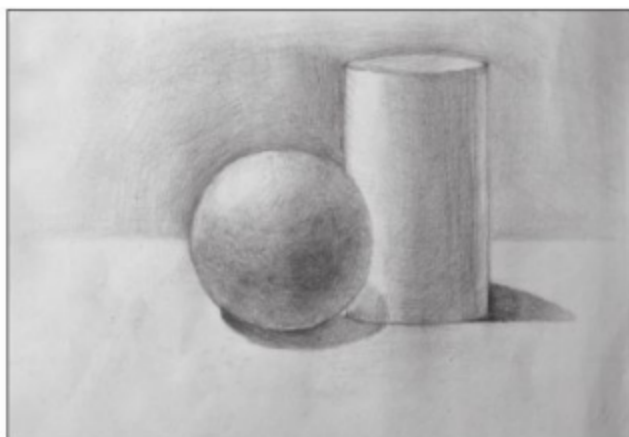
- Các vật mẫu có dạng khối gì?
- Hình dáng của từng vật mẫu.
- Độ đậm nhạt của từng vật mẫu.

Bài vẽ tĩnh vật của học sinh Nhật Quang, Hà Nội

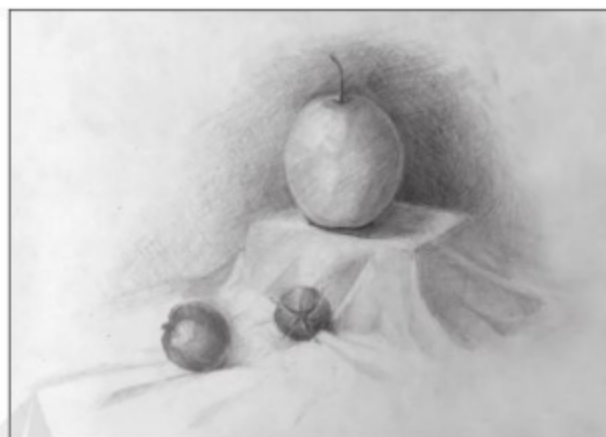
Tìm hiểu các bức vẽ tĩnh vật theo gợi ý sau:

- Nhận xét về cách sắp xếp bố cục của hai bức vẽ.
- Chỉ ra nguồn sáng chiếu trên vật mẫu và không gian.
- Xác định độ đậm, nhạt, điểm nhấn của bức vẽ.

Bài vẽ tĩnh vật

Bài vẽ chì của học sinh Phạm Hùng, Hà Nội

Tĩnh vật

Bài vẽ chì của học sinh Bảo Hân, Hà Nội

Em có biết

- Khối trụ và khối cầu là hai khối cơ bản mà người học mỹ thuật phải vẽ nghiên cứu để hiểu rõ nguyên lý của mỗi khối.
- Khối trụ và khối cầu được tạo nên bởi các diện khối cầu nên khi ánh sáng chiếu vào các vùng đậm, nhạt và chuyển nhẹ nhàng từ đậm đến nhạt dần, gọi theo các thuật ngữ tương đương: đậm, trung gian, sáng.
- Vẽ theo mẫu hay vẽ hình hoạ giúp người học rèn luyện kỹ năng quan sát, diễn tả hình, khối, đậm nhạt và không gian.
- Một bức vẽ tốt là còn diễn tả được chất cảm của mẫu (thủy tinh, sứ, gỗ,... hay nhẵn bóng, xù xì, mềm, cứng,...).

SÁNG TẠO

Tìm ý tưởng

Chọn góc nhìn để vẽ

1

Xác định đặc điểm nổi bật của vật mẫu

2

Xác định phương pháp thực hành

3

Quan sát mẫu vẽ và thực hiện các hoạt động tìm ý tưởng.

Góc nhìn xiên từ bên trái

Góc nhìn chính diện

Góc nhìn xiên từ bên phải

Thực hành

Vẽ tĩnh theo dạng mẫu phức hợp

1. Phác khung hình tổng thể và chi tiết hoặc vẽ theo cách ước lượng

2. Vẽ hình chi tiết

3. Chỉnh hình, phân mảng đậm nhạt và không gian

4. Hoàn thiện (diễn tả kỹ vật mẫu, không gian, nhấn đậm và nảy sáng)

1

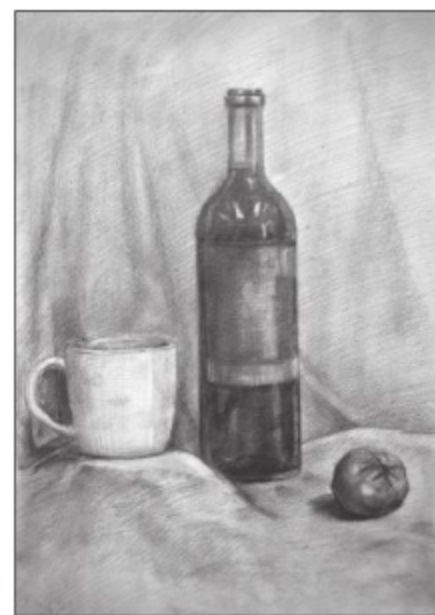
2

3

4

Gợi ý

- Có thể sử dụng que đo, dây rọi hoặc bút chì để so sánh kích thước các vật mẫu.
- Phác hình bằng nét mờ để có thể vẽ nhiều lần cho đến khi ưng ý.
- Chú ý vẽ đúng theo vị trí quan sát và so sánh tỉ lệ, kích thước, đậm nhạt của mẫu.
- Với mỗi góc quan sát khác nhau, các vật mẫu sẽ có vị trí và khoảng cách khác nhau.
- Có thể sử dụng tẩy chì như một cây bút vẽ, để bức vẽ hoàn thiện cần vẽ bóng đổ và diễn tả không gian.

Luyện tập

Em hãy thực hiện một bức vẽ tĩnh vật có dạng khối trụ và khối cầu.

Yêu cầu:

- Bố cục bài vẽ cân đối trên khổ giấy.
- Tỉ lệ, kích thước hình vẽ tương ứng với mẫu và vị trí quan sát.
- Vẽ được ba độ đậm nhạt lớn: đậm, trung gian, sáng.
- Diễn tả được bóng ngả, không gian.
- Tạo được điểm nhấn trong bài vẽ.

ỨNG DỤNG

- Có rất nhiều sản phẩm trong đời sống sinh hoạt được tạo nên từ khối trụ và khối cầu.
- Khối trụ tạo cảm giác vững chắc, được sử dụng nhiều trong các công trình kiến trúc như: cột nhà, cột đèn thờ, nhà hát,...

THẢO LUẬN

Trung bày sản phẩm và chia sẻ:

- Độ đậm nhạt, chất liệu của vật mẫu được diễn tả như thế nào?
- Em có cảm nhận gì về chiều sâu không gian của bài vẽ?
- Nhận xét, góp ý cho bài vẽ của bạn.

Bài vẽ chì của học sinh
Mai Thu Vân, Hà Nội

Em cần nhớ

- Khối trụ và khối cầu là vật mẫu cơ bản trong môn hình hoạ của ngành mỹ thuật.
- Muốn vẽ hay tạo hình đồ vật có khối trụ cân đối cần bắt đầu từ khối hộp chữ nhật. Muốn vẽ hay tạo hình khối cầu nên bắt đầu thực hiện từ khối lập phương.
- Độ đậm, nhạt của bức vẽ gợi lên khối và không gian cho cảm giác giống như thật.
- Điểm nhấn giúp bài vẽ sinh động và có chiều sâu hơn.

Yêu cầu cần đạt

- Nêu, giới thiệu được một số phong cách, kĩ thuật nghệ thuật Ấn tượng qua tác phẩm.
- Vẽ được bức tranh theo một phong cách nghệ thuật Ấn tượng.
- Vận dụng được kĩ thuật và nghệ thuật Ấn tượng vào các sản phẩm phục vụ cuộc sống.
- Chia sẻ, cảm nhận về vẻ đẹp và ý nghĩa của tác phẩm.

QUAN SÁT - NHẬN THỨC

Quan sát, tìm hiểu các bức tranh theo gợi ý:

- Bức tranh được vẽ bằng kĩ thuật gì?
- Hãy gọi tên một số màu gốc mà em thấy trên bức tranh.
- Để có màu xanh lá cây, em sẽ kết hợp những chấm màu nào với nhau?

1

2

3

1. **Những người đi tắm ở Asnières** (1884) – Tranh sơn dầu của họa sĩ Georges Seurat. Nguồn: Bảo tàng National Gallery, London

2. **Những người phụ nữ ở Puits** (1892) – Tranh sơn dầu của họa sĩ Paul Signac. Nguồn: 1000 paintings of genius, Sirrocco

3. **Trong thời điểm giao hoà** (1893 – 1895) – Tranh sơn dầu của họa sĩ Paul Signac. Nguồn: Bảo tàng Mairie de Montreuil, Paris

Quan sát các bức tranh và thực hiện các yêu cầu:

- Em hãy chỉ ra sự khác biệt về cách vẽ của họa sĩ Georges và Paul Signac trong những bức tranh trên với các tác giả của những bức tranh dưới đây.
- Em đã học được điều gì về cách sử dụng màu của hội họa Ấn tượng khi vẽ tranh?
- Mô tả công thức pha màu theo hội họa Ấn tượng để có được một số màu mà em muốn.

Still life with fruit dish (1879 – 1880)

Tranh sơn dầu của họa sĩ Paul Cézanne

Nguồn: Bảo tàng Nghệ thuật hiện đại, New York

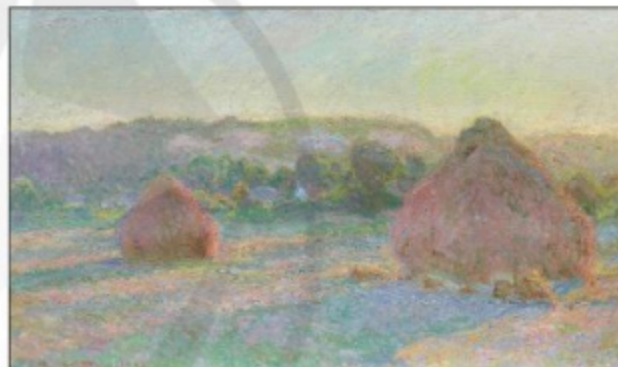
The seine at Herblay (1890)

Tranh sơn dầu của họa sĩ Maximilien Luce

Nguồn: Bảo tàng Musée d'Orsay, Paris

The stone bench in the Garden of Saint – Paul Hospital (1889) – Tranh sơn dầu của họa sĩ Vincent Van Gogh. Nguồn: Triển lãm tại Bảo tàng Arte de São Paulo, Brazil.

Đồng rơm (cuối mùa hè) (1890 – 1891)
Tranh sơn dầu của họa sĩ Claude Monet
Nguồn: Bảo tàng Mỹ thuật Chicago

Em có biết

- Hai họa sĩ người Pháp là Paul Signac và Georges Seurat thường vẽ tranh bằng những chấm màu nguyên chất (đỏ, vàng, lam,...). Những chấm màu nhỏ li ti đặt cạnh nhau tạo ra hiệu quả pha trộn màu trong mắt người xem tranh. Ví dụ, kết hợp những chấm màu vàng và màu lam thì cho hiệu quả là xanh lá cây.
- Nghệ thuật điểm màu (vẽ bằng chấm màu) ngày nay đã được áp dụng trong công nghệ điểm ảnh. Mỗi chấm màu tương đương với một điểm ảnh, một bức ảnh có hàng triệu điểm ảnh. Trong ảnh kỹ thuật số, tùy theo kích thước ảnh mà số điểm ảnh nhiều hoặc ít.

SÁNG TẠO

Tim ý tưởng

Xác định
nội dung,
chủ đề

1

Chọn hình ảnh
phù hợp
với nội dung

2

Xác định
phương pháp
thực hành

3

Thực hành

Vẽ bức tranh phong cảnh bằng chấm màu

1

Xác định bố cục, vẽ phác hình

2

Chấm màu lên các mảng hình

3

Hoàn thiện sản phẩm

Gợi ý

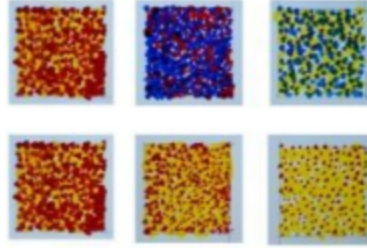
- Nên sử dụng các màu gốc/màu cơ bản để chấm màu. Khi các chấm màu tương phản màu sắc đặt cạnh nhau sẽ làm cho mắt người xem tự động pha trộn màu sắc một cách quang học.
- Sử dụng các chấm màu cơ bản đỏ – vàng – lam khi đặt cạnh nhau sẽ tạo ra được các màu cấp 2.
- Nếu kết hợp các màu gốc/màu cơ bản và màu cấp 2 thì sẽ được các màu ở cấp 3 là: đỏ cam – vàng cam – vàng xanh – xanh lơ – xanh tím và đỏ tím, sắc màu tùy theo số lượng màu nào nhiều hơn.
- Việc sử dụng màu nào chấm trước và màu nào chấm sau cũng như mật độ dày hay thưa của các chấm màu sẽ cho các mảng màu có sắc độ khác nhau.
- Luôn quan sát tổng quan chung của tranh để điều chỉnh màu sắc, độ đậm nhạt nhằm tạo nhịp điệu hài hoà cho bức tranh.

Luyện tập

Em hãy vẽ một bức tranh theo phong cách của hội họa Ấn tượng.

Yêu cầu:

Sử dụng các chấm màu để vẽ một bức tranh có bố cục cân đối, màu sắc hài hoà.

THẢO LUẬN

Trung bày sản phẩm và chia sẻ:

- Điều em ấn tượng nhất trong sản phẩm của mình, của bạn.
- Bố cục, đường nét, màu sắc được thể hiện trong tranh.
- Em thích tranh của bạn nào nhất? Vì sao?

ỨNG DỤNG

- Em có thể áp dụng kiến thức của bài học để vẽ các bức tranh theo phong cách của hội họa Ấn tượng.
- Có thể sử dụng sản phẩm tranh vẽ để trang trí không gian sinh hoạt hay như một món quà tặng ý nghĩa.

Ô Quan Chưởng

Tranh của học sinh Nhã Khanh, Hà Nội

Phong cảnh

Tranh của học sinh Minh Khôi, Hà Nội

Em cần nhớ

- Hội họa Ấn tượng giữ một vị trí quan trọng trong lịch sử mỹ thuật thế giới, là nền móng khởi đầu cho nền hội họa hiện đại. Các họa sĩ Ấn tượng thường vẽ và hoàn thành tác phẩm ngay ở ngoài trời để nắm bắt được hiệu ứng ánh sáng trực tiếp từ thiên nhiên. Họ sử dụng màu tươi sáng, ít pha trộn để tạo ánh sáng và bầu không khí lung linh xung quanh cảnh vật.
- Lí thuyết về màu sắc của hội họa Ấn tượng đã xuất hiện trong công nghệ in màu, phát minh ra màn hình, máy chiếu ngày nay.

Yêu cầu cần đạt

- Nhận biết được giá trị thẩm mỹ, công năng của sự mô phỏng thiên nhiên trong thiết kế.
- Phác thảo ý tưởng hình dáng và vẽ mô phỏng được sản phẩm.
- Tạo dáng được mô hình theo phác thảo và trang trí cho sản phẩm.
- Vận dụng được quy trình thiết kế mô hình máy bay để làm các mô hình đơn giản khác.

QUAN SÁT - NHẬN THỨC

Quan sát, tìm hiểu hình ảnh theo gợi ý sau:

- Nêu đặc điểm về hình dáng của các loại máy bay.
- Máy bay gồm những bộ phận cơ bản nào?
- Cảm nhận của em về thẩm mỹ và công năng với hình dáng máy bay thiết kế mô phỏng thiên nhiên.

Máy bay phục vụ nông nghiệp
Nguồn: vnexpress.net

Máy bay trực thăng
Nguồn: qdnd.vn

Máy bay vận tải hành khách
Nguồn: vietnamairlines

Máy bay mô phỏng cá heo
Nguồn: wikipedia

Máy bay mô phỏng cá đuối
Nguồn: wikipedia

Quan sát các hình dưới đây và thực hiện các yêu cầu:

- Nêu đặc điểm về hình dáng và kể tên các bộ phận của các mô hình máy bay.
- Trình bày quy trình thực hiện mô hình.

Một bộ mô hình lắp ráp máy bay
Nguồn: diy wood steam

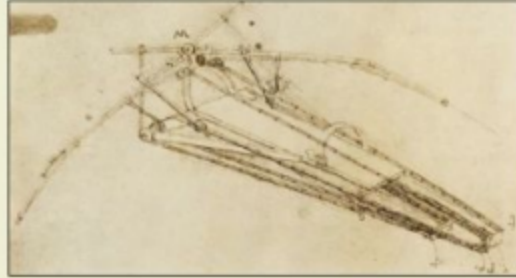
Nguồn: thuvienncn.vn

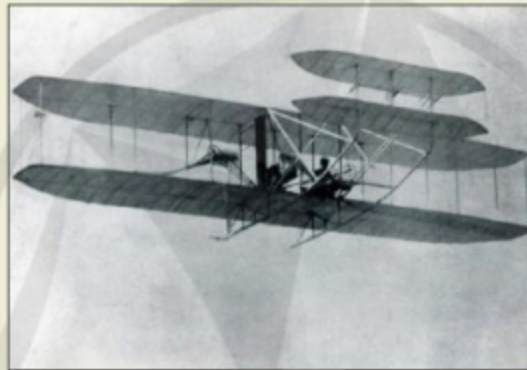
Em có biết

- Bản vẽ thiết kế máy bay đầu tiên được thiết kế là sự mô phỏng hoạt động bay lượn của loài chim.

- Chiếc máy bay đầu tiên trên thế giới có thể thực hiện một chuyến bay thành công là phát minh của hai anh em người Mỹ Orville Wright và Wilbur Wright vào năm 1903.

- Máy bay lên thẳng hay còn gọi là máy bay trực thăng, mô phỏng cơ chế bay của con chuồn chuồn, vì thế nó còn có tên gọi là máy bay chuồn chuồn.
- Trải qua nhiều thập kỷ phát triển, ngày nay con người đã chế tạo ra những chiếc máy bay với nhiều kiểu dáng và chủng loại khác nhau. Dù bay ở trên trời, song máy bay cũng được mô phỏng hình dáng của các loài cá ở dưới nước nhằm giảm lực cản của không khí, giúp máy bay bay nhanh hơn.

SÁNG TẠO

Tim ý tưởng

Xác định
nội dung,
chủ đề

1

Chọn hình dáng,
đối tượng
mô phỏng

2

Dự kiến vật liệu
và đồ dùng
thực hành

3

Thực hành

Phác thảo ý tưởng bằng cách chọn hình dáng và vẽ mô phỏng chiếc máy bay

1. Vẽ phác ý tưởng
2. Vẽ và tạo dáng các bộ phận
3. Lắp ghép các bộ phận
4. Trang trí và hoàn thiện sản phẩm

Gợi ý

- Có thể tìm ý tưởng thiết kế mô hình máy bay theo cách mô phỏng hình dáng các sự vật có trong tự nhiên.
- Vẽ phác thảo mẫu thiết kế mô hình muốn mô phỏng trên giấy. Xác định hình dáng, tỉ lệ các bộ phận cho phù hợp.
- Có thể sử dụng giấy bìa hoặc các vật liệu đã qua sử dụng để làm mô hình.
- Ngoài việc dùng màu để vẽ trang trí, có thể cắt dán hoặc đục, khoét một số chi tiết bộ phận nhưng cần phải chú ý đảm bảo an toàn trong quá trình thực hiện.

Luyện tập

Em hoặc nhóm em hãy thiết kế và làm mô hình máy bay theo cách mô phỏng hình dáng con vật mà em thích và trang trí cho sản phẩm.

Yêu cầu:

- Phác thảo được ý tưởng dựa vào đối tượng chọn mô phỏng.
- Tạo dáng, chia các bộ phận hợp lí để lắp ghép hoàn chỉnh mô hình máy bay.
- Trang trí phù hợp với chức năng của sản phẩm.

THẢO LUẬN

Trung bày sản phẩm và chia sẻ:

- Ý tưởng thiết kế sản phẩm.
- Quy trình thực hiện sản phẩm.
- Nhận xét, góp ý cho sản phẩm của bạn.
- Trình bày được ý tưởng của mình.

ỨNG DỤNG

- Ngoài mô hình máy bay các em có thể thực hiện được các mô hình đơn giản khác.
- Mô hình có thể lưu giữ và trưng bày, làm đồ chơi và quà tặng.

Nguồn: Tác giả

Em cần nhớ

- Các sản phẩm thiết kế có thể được dùng để sản xuất hàng loạt dựa trên một khuôn mẫu.
- Hình dáng của những sự vật có trong tự nhiên là nguồn cảm hứng để các nhà thiết kế nghiên cứu và phát triển các sản phẩm phục vụ cuộc sống.
- Máy bay là phương tiện vận chuyển nhanh và thuận tiện nhất, có thể đưa chúng ta đến mọi vùng miền, lãnh thổ trên thế giới. Hành khách phải tuyệt đối tuân thủ quy tắc an toàn bay của ngành hàng không.

Yêu cầu cần đạt

- Nhận biết được đặc điểm và biến thể của chữ.
- Sáng tạo được kiểu chữ theo ý tưởng riêng.
- Trình bày được ý tưởng vận dụng kiểu chữ trong sản phẩm thiết kế.
- Thể hiện thái độ tôn trọng sự khác biệt trong sản phẩm sáng tạo.

QUAN SÁT - NHẬN THỨC

Quan sát chữ, số ở các hình ảnh theo gợi ý sau:

- Hình tượng, họa tiết nào được sử dụng trong mẫu chữ?
- Hình thức sáng tạo gợi cho em thông điệp gì?
- Em ấn tượng với mẫu chữ nào nhất? Vì sao?

20-11

20-11

20-11

Họa tiết trang trí trên chữ cái

HỌC TẬP TỐT

HỌC TẬP TỐT

HỌC TẬP TỐT

HỌC TẬP TỐT

Một số kiểu chữ có yếu tố trang trí

Em hãy quan sát các kiểu chữ dưới đây và nêu ý tưởng sử dụng cho các kiểu chữ.

Em có biết

- Chữ không chỉ dùng để thể hiện thông tin mà còn có thể trở thành hình tượng nghệ thuật độc đáo nhằm đem lại ấn tượng rõ nét. Mỗi kiểu chữ được tạo ra đều xuất phát từ một ý tưởng hay thông điệp riêng.
- Nhà thiết kế thường tạo ra những chữ biến thể bằng cách thêm họa tiết, thay đổi hình dáng chữ, sắp xếp vị trí các chữ cái,... để tránh bị trùng lặp với có mẫu thiết kế chữ đã có trước đây.
- Một sản phẩm thiết kế có hình thức sử dụng kiểu chữ hợp lý sẽ tạo ấn tượng mạnh mẽ và tăng giá trị thẩm mỹ, đóng góp vào sự thành công của thương hiệu.
- Có nhiều kiểu chữ được tạo ra để sử dụng trên máy tính. Mỗi kiểu chữ lại mang một phong cách khác nhau.

SÁNG TẠO

Tim ý tưởng

1. Tìm hiểu sản phẩm cần trang trí chữ

2. Chọn chữ trang trí phù hợp với nội dung

3. Xác định phương pháp thực hành

1

2

1. Viết một nội dung chữ bằng kiểu chữ đơn giản
2. Vẽ lại dáng chữ, dùng họa tiết móc câu và vòng tròn để tạo mẫu chữ trang trí
3. Thêm dấu và hoàn thiện chữ
4. Đưa chữ vào sản phẩm (tên câu lạc bộ)

3

4

Gợi ý

- Trước khi thiết kế chữ trang trí nên dựa vào một kiểu chữ nào đó để lên ý tưởng trang trí. (Ví dụ: chữ có chân, chữ nét đều, chữ in thường, chữ in hoa).
- Tùy vào nội dung thông điệp như: vui vẻ, nghiêm trang, gây ấn tượng mạnh,... để vẽ thiết kế lại hình dáng chữ cho phù hợp.
- Khi sử dụng chữ trang trí trên sản phẩm cần lưu ý đến kích thước, màu sắc và vị trí của chữ.

Luyện tập

Hãy sử dụng hình tượng, họa tiết hoặc bất kì hình thức trang trí nào để thiết kế và trang trí nội dung chữ để sử dụng cho một sản phẩm hoặc công việc cụ thể mà em chọn.

Yêu cầu:

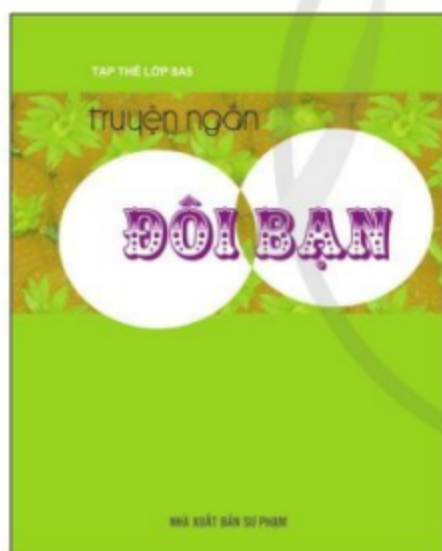
- Thiết kế chữ phù hợp với mục đích sử dụng.
- Đưa chữ đã thiết kế vào sản phẩm cụ thể.
- Chuẩn bị nội dung trình bày ý tưởng ngắn gọn.
- Có thể thực hiện trên máy tính.

THẢO LUẬN

Trung bày sản phẩm và chia sẻ:

- Chữ được thiết kế dựa trên ý tưởng gì?
- Họa tiết, hình tượng nào được sử dụng trên mẫu thiết kế?
- Nhận xét, góp ý cho sản phẩm của bạn.

Thiết kế bìa sách, sản phẩm của học sinh Phạm Đình Quang, Hà Nội

ỨNG DỤNG

Phương pháp thiết kế sáng tạo chữ có thể được sử dụng rộng rãi trong cuộc sống như: trang trí bản tin, báo tường, sinh nhật, thiết kế biển hiệu, thiết kế bia sách, thiết kế logo,...

Nguồn: Tác giả

Em cần nhớ

- Thiết kế mẫu chữ là một quy trình sáng tạo đòi hỏi phải tìm hiểu kĩ mục đích trang trí.
- Bất kể một ý tưởng, hình tượng hay họa văn nào cũng có thể kết hợp với chữ để đẹp hơn và phù hợp với mục đích sử dụng.
- Trong sáng tạo nghệ thuật luôn thể hiện cái riêng, vì vậy cần tôn trọng sự khác biệt và tôn trọng quyền tác giả, không được sao chép.

Yêu cầu cần đạt

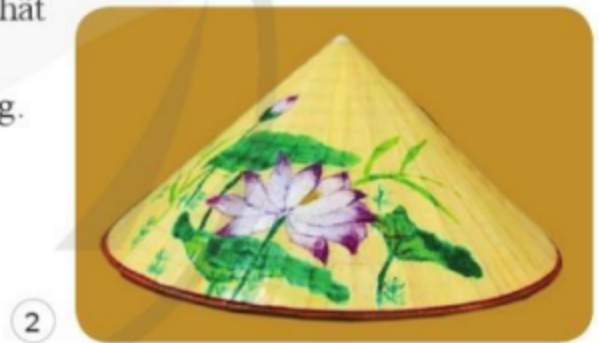
- Xác định được đối tượng cần thiết và chủ đề phù hợp để trang trí.
- Biết sắp xếp bố cục, họa tiết trang trí theo nguyên lý tạo hình làm điểm nhấn cho sản phẩm.
- Phác thảo được ý tưởng thiết kế trang trí, cải tiến sản phẩm.
- Có ý thức tiết kiệm thông qua việc trang trí, cải tiến những đồ dùng đã cũ.

QUAN SÁT - NHẬN THỨC

Tim hiểu hình ảnh theo gợi ý sau:

- Nêu đặc điểm về hình dáng, màu sắc, họa tiết, chất liệu của các yếu tố trang trí trên mỗi sản phẩm.
- Trình bày các bước thiết kế và trang trí đồ dùng.

Thiết kế trang trí đồ dùng bằng màu vẽ

1, 2, 3, 4, 5, 6. Nguồn: wikipedia

5

6

Thiết kế trang trí đồ dùng bằng giấy báo cũ

Quan sát các hình ảnh dưới đây và cho biết:

- Sự khác nhau giữa những chiếc mũ bảo hiểm.
- Ý nghĩa của việc trang trí mũ bảo hiểm.

Nguồn: Tác giả

Em có biết

- Bằng những nét vẽ sinh động, màu sắc tươi sáng, những chiếc mũ bảo hiểm có thể trở thành các tác phẩm đẹp, mang thông điệp tuyên truyền về an toàn giao thông. Việc tuyên truyền bằng hình thức vẽ tranh, đặc biệt là vẽ lên mũ bảo hiểm không chỉ thể hiện năng khiếu của mình mà còn khiến chiếc mũ sinh động hơn, mang hiệu ứng tuyên truyền tốt hơn.
- Thiết kế, trang trí lại đồ dùng đã cũ sẽ tạo ra một vẻ ngoài mới, vừa giúp tạo ra hoạt động sáng tạo vừa là một cách tiết kiệm hiệu quả.

SÁNG TẠO

Tim ý tưởng

Xác định
nội dung, chủ đề

1

Chọn hình tượng/
hoạ tiết trang trí

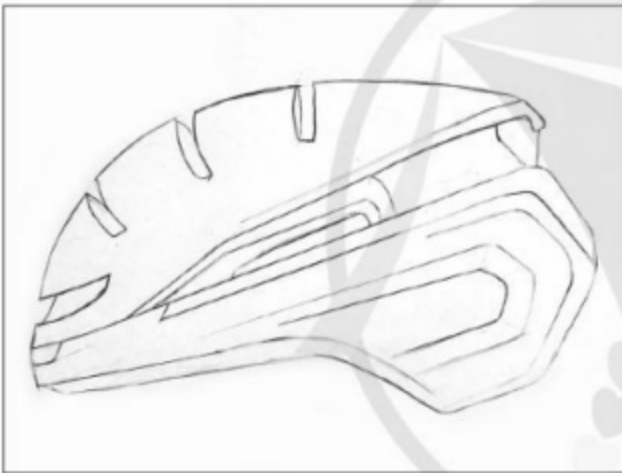
2

Dự kiến vật liệu
và đồ dùng
thực hành

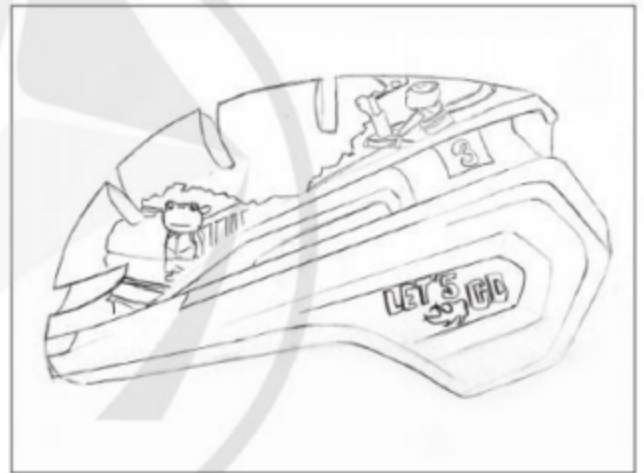
3

Thực hành

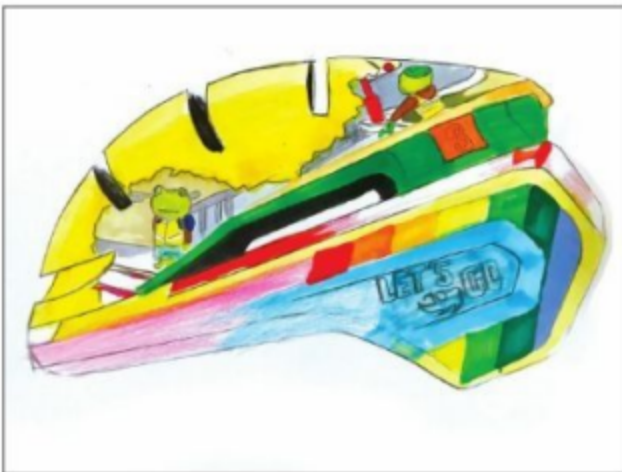
Trang trí mũ bảo hiểm

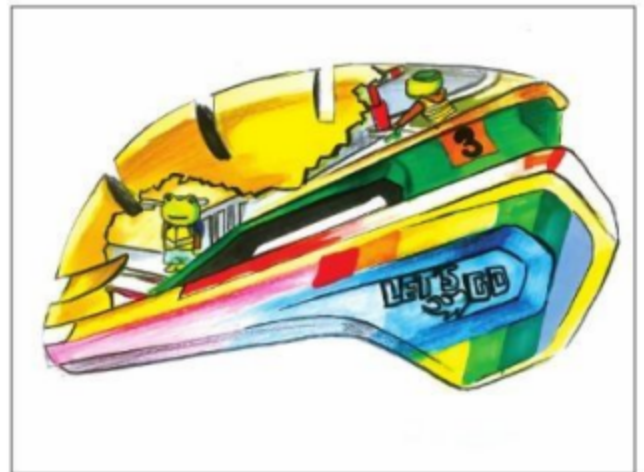
1 Vẽ phác hình

2 Vẽ chi tiết

3 Vẽ màu

4 Hoàn thiện sản phẩm

Gợi ý

- Xác định vị trí, tỉ lệ hình ảnh, họa tiết trang trí phù hợp với người sử dụng.
- Phác thảo ý tưởng thiết kế trước khi thực hiện trang trí lên sản phẩm.
- Có thể ứng dụng việc sắp xếp bố cục, họa tiết trang trí theo các nguyên lý hoặc phương hướng chuyển động vào trang trí sản phẩm.
- Khi vẽ trang trí lên chiếc mũ đang sử dụng cần dùng các loại sơn có độ bám tốt và nhanh khô. Lưu ý đảm bảo an toàn khi sử dụng các dụng cụ để trang trí.

Luyện tập

Em hãy trang trí chiếc mũ bảo hiểm của em hay của người thân để dùng hằng ngày.

Yêu cầu:

- Tạo được mẫu trang trí trên mũ bảo hiểm phù hợp với đối tượng sử dụng.
- Trình bày được nội dung chủ đề trang trí sản phẩm.
- Em tham khảo thêm quy trình thiết kế và trang trí mũ bảo hiểm dưới đây:

Nguồn: Tác giả

THẢO LUẬN

Trung bày sản phẩm và chia sẻ:

- Ý tưởng, nội dung chủ đề trang trí.
- Quy trình thực hiện sản phẩm.
- Cảm nhận, nhận xét và góp ý cho bài của bạn.

Sản phẩm của học sinh trường
Trung học cơ sở Nguyễn An Ninh, Vũng Tàu

ỨNG DỤNG

- Sau một thời gian sử dụng các đồ dùng hằng ngày bị trầy xước làm giảm đi tính thẩm mỹ. Thay vì bỏ đi, em trang trí làm các đồ dùng đã cũ trở nên mới lạ và đẹp mắt, độc đáo hơn.
- Ngoài việc trang trí làm đẹp cho sản phẩm, em có thể cải tiến chức năng thích hợp cho các đồ dùng đã cũ.

Nguồn: wikipedia

Em cần nhớ

- Trước khi tái sử dụng hay trang trí đồ đã cũ, hãy làm sạch đồ dùng để đảm bảo vệ sinh và loại bỏ các vết bẩn.
- Lưu ý về chọn màu sắc, họa tiết trang trí phù hợp với mục đích, đối tượng sử dụng.
- Đồ dùng có những đường nét, hình ảnh sáng tạo, gam màu độc đáo sẽ tăng thêm giá trị sản phẩm và thể hiện cá tính riêng của người sử dụng.

Yêu cầu cần đạt

- Kể tên được một số ngành nghề liên quan đến mỹ thuật tạo hình.
- Xác định được đặc trưng một số ngành nghề khác nhau.
- Giới thiệu được một số ngành nghề liên quan đến mỹ thuật tạo hình (bài luận/video).
- Thể hiện được tình cảm, thái độ đối với ngành nghề trong mỹ thuật.

QUAN SÁT - NHẬN THỨC

Em hãy quan sát các hình ảnh dưới đây và ghép thông tin chú thích phù hợp:

1. Hoà sĩ Claude Monet đang vẽ tranh trong vườn.
2. Nhà điêu khắc đang tạc tượng đá.
3. Công đoạn khắc ván để in tranh.
4. Tác phẩm bọc vải *Khải hoàn môn* của các nghệ sĩ Christo và Jeanne-Claude.
5. Nghiên cứu nghệ thuật tranh dân gian Đông Hồ tại gia đình nghệ nhân Nguyễn Đăng Chế.

1

2

3

4

5

Quan sát các hình ảnh, em hãy phát triển các ý sau để giới thiệu về đặc trưng của ngành nghề mỹ thuật.

- Mỹ thuật là một lĩnh vực đặc biệt. Những người thuộc lĩnh vực này cần có năng khiếu chuyên biệt và ý tưởng độc đáo.
- Tác phẩm mỹ thuật luôn đem đến những điều bất ngờ. Ví dụ: họa sĩ vẽ hình ảnh trong tranh giống như ngoài thực tế; nghệ thuật 3D có thể đánh lừa mắt người xem; nghệ sĩ điêu khắc có thể diễn tả bề mặt cứng như đá, sắt trở thành mềm mại như lụa;...

Tác phẩm thuộc bộ tranh vẽ Hà Nội của họa sĩ Phạm Bình Chương
Nguồn: Phạm Bình Chương

Nghệ thuật tranh 3D
Nguồn: Tác giả

Thiếu nữ che mạng
Tượng đá cẩm thạch của nhà
điêu khắc Giovanni Strazza
Nguồn: heritage.nf.ca

Em có biết

- Mỹ thuật tạo hình gồm các nội dung: lí luận và lịch sử mỹ thuật, hội họa, đồ họa tranh in, điêu khắc và một số thể loại mỹ thuật mới như: nghệ thuật sắp đặt, trình diễn, nghệ thuật video,...
- Người hoạt động trong ngành mỹ thuật tạo hình được gọi là họa sĩ, nhà điêu khắc, nghệ sĩ hoặc nhà lí luận phê bình mỹ thuật. Họ được đào tạo trong các nhà trường mỹ thuật theo một số ngành học như: hội họa, đồ họa, điêu khắc, lí luận mỹ thuật.
- Mỹ thuật tạo hình là lĩnh vực cung cấp nhiều ngành nghề trong đời sống xã hội, đóng góp nhiều cơ hội việc làm. Người học mỹ thuật tạo hình có kiến thức mỹ thuật cơ bản, có năng lực thẩm mỹ tốt nên có thể hoạt động trong lĩnh vực mỹ thuật ứng dụng.

SÁNG TẠO

Tim ý tưởng

Xác định
ngành nghề
muốn giới thiệu

1

Chọn những ý chính
của nội dung
bài giới thiệu

2

Xác định
phương pháp
thực hiện

3

Thực hành

Tim hiểu các bước thực hành

- Cách thực hiện một bản thuyết trình, giới thiệu ngành nghề trong mỹ thuật.
- Trước khi thực hiện, cần chuẩn bị một số hình ảnh, thông tin dựa theo ý tưởng có trước, sau đó sắp xếp theo các ý chính như gợi ý sau đây:

Bước 1: Giới thiệu tên ngành nghề

Sáng tác hội họa là một ngành nghề đặc biệt và thú vị. Người hoạt động trong lĩnh vực này gọi là họa sĩ. Trước khi trở thành họa sĩ, họ thường học tập ở các trường đào tạo về mỹ thuật.

Bước 2: Giới thiệu về công việc của ngành nghề

Họa sĩ là người sáng tác ra các tác phẩm hội họa theo phong cách riêng của mình. Có người chỉ chuyên sáng tác, có người vừa sáng tác, vừa tham gia giảng dạy mỹ thuật. Để có tư liệu sáng tác, họa sĩ thường đi nhiều nơi để vẽ kí họa và tham gia các trại sáng tác.

Nguồn: Trần Quang Thái

Bước 3: Giới thiệu về sản phẩm của ngành nghề

Những tác phẩm hội họa đặc sắc được các bảo tàng sưu tập để trưng bày, được cá nhân mua để thưởng thức. Những bức tranh được nhiều người yêu thích là niềm vinh dự của họa sĩ. Nhiều họa sĩ là người nổi tiếng trên thế giới với những bức tranh có giá trị lớn về lịch sử, văn hoá và nghệ thuật. Ví dụ: danh họa Leonardo da Vinci người Ý với bức tranh *Mona Lisa*, danh họa Pablo Picasso người Tây Ban Nha với bức tranh *Guernica*,... Ở Việt Nam, có thể kể đến các danh họa Nguyễn Phan Chánh với bức tranh *Chơi ô ăn quan*, Bùi Xuân Phái với các tranh vẽ phố cổ Hà Nội,...

Tranh sơn dầu của họa sĩ Bùi Xuân Phái
Nguồn: Viết dưới ánh đèn dầu, NXB Mỹ thuật

Bước 4: Kết luận và nêu suy nghĩ của bản thân

Sáng tác hội họa là một nghề cho phép người nghệ sĩ được tự do thể hiện suy nghĩ của mình qua những bức tranh. Đó là một nghề đặc biệt, đóng góp thầm lặng nhưng rất quan trọng với đời sống xã hội. Em mong muốn sau này có thể trở thành họa sĩ, vừa vẽ tranh vừa dạy mỹ thuật,...

Nguồn: Tác giả

Gợi ý

- Ngành nghề liên quan đến mỹ thuật tạo hình bao gồm: sáng tác mỹ thuật, nghiên cứu mỹ thuật, giảng dạy mỹ thuật, tu sửa công trình nghệ thuật, giám tuyển hay thẩm định nghệ thuật, kinh doanh tác phẩm mỹ thuật, chế tạo và cung cấp thiết bị dùng trong mỹ thuật,...
- Để bài giới thiệu ngành nghề được hấp dẫn, dễ hiểu nên sưu tầm các hình ảnh và thông tin điển hình. Dựa trên hình ảnh để viết lời giới thiệu sẽ giúp cho các bài thuyết trình thêm hấp dẫn.
- Trước khi viết bài thuyết trình nên vẽ sơ đồ tư duy để sắp xếp các ý cho chặt chẽ.
- Có thể dựng các hình ảnh thành phim, video bằng phần mềm trên máy tính. Hãy trao đổi với giáo viên của em về ý tưởng sử dụng thiết bị công nghệ.

Luyện tập

Em hãy sử dụng hình ảnh kết hợp với từ ngữ để xây dựng nội dung giới thiệu về một ngành nghề có liên quan đến mỹ thuật tạo hình.

Yêu cầu:

- Lựa chọn một ngành nghề bất kì có liên quan đến mỹ thuật tạo hình.
- Nội dung giới thiệu cần bao gồm bốn ý chính như phần hướng dẫn ở trang trước.
- Thực hiện bằng bài viết, bản trình chiếu hoặc video.

THẢO LUẬN

Trình bày sản phẩm và chia sẻ:

- Tên ngành nghề được nêu trong sản phẩm.
- Sản phẩm ngành nghề đó tạo ra.
- Thông tin bổ sung cho bài giới thiệu.
- Nêu những cơ hội chọn ngành nghề liên quan đến mỹ thuật.

ỨNG DỤNG

- Dựa theo cách xây dựng nội dung giới thiệu trong bài, em có thể thực hiện giới thiệu các ngành nghề, sản phẩm của quê hương để chia sẻ hiểu biết của bản thân với bạn bè, khách du lịch và cả cộng đồng.
- Có thể hoàn thiện thêm sản phẩm của nhóm để chia sẻ, lan tỏa việc giới thiệu các ngành nghề với mọi người.

Em cần nhớ

- Để trở thành nghệ sĩ tạo hình chuyên nghiệp cần phải học tập trong các trường mỹ thuật. Hằng năm, các nhà trường mỹ thuật đều tổ chức tuyển sinh với các ngành hội họa, đồ họa, điêu khắc, lý luận mỹ thuật. Trên thế giới còn có các ngành nghệ thuật thị giác, đào tạo các loại hình mỹ thuật mới. Các em có thể tìm kiếm trên các trang điện tử, trao đổi với thầy, cô giáo để biết thêm về địa chỉ đào tạo các ngành nói trên.
- Các nhà lý luận phê bình mỹ thuật là cầu nối để giúp công chúng yêu nghệ thuật có cái nhìn đúng và thụ hưởng được giá trị nghệ thuật của các tác phẩm.
- Sưu tập, môi giới, trưng bày tác phẩm mỹ thuật vừa là hoạt động trao đổi, mua bán vừa là hình thức giới thiệu tác phẩm với công chúng.

Yêu cầu cần đạt

- Nêu được yếu tố đặc trưng của một số ngành nghề liên quan đến mỹ thuật tạo hình.
- Hiểu được vai trò của mỹ thuật tạo hình trong đời sống văn hoá, xã hội.
- Thể hiện được kiến thức, kỹ năng liên môn thông qua sản phẩm.
- Nhận định được lĩnh vực chuyên ngành phù hợp với sở thích cá nhân.

QUAN SÁT - NHẬN THỨC

Đọc thông tin sau và thực hiện các yêu cầu:

a)

Bức tranh *Tôi và ngôi làng* của danh họa Marc Chagall (người gốc Nga) thể hiện sự thanh thản vĩnh cửu và chung sống hài hoà giữa con người và thiên nhiên.

b)

Bức tranh tường diễn tả chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ thể hiện niềm tự hào, kiêu hãnh của người Việt Nam trong lịch sử chống giặc ngoại xâm.

c)

Tượng đài chiến thắng Đồng Lộc là biểu tượng cho ý chí quyết thắng của lực lượng thanh niên xung phong trong cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước.

d)

Những bức tranh được treo trong không gian nội thất vừa mang tính trang trí, vừa để thưởng thức và giúp cho cuộc sống thêm phong phú.

1. Chọn các hình ảnh 1, 2, 3, 4 ở trang 65 cho phù hợp với từng nội dung a, b, c, d.
2. Phát biểu cảm nghĩ của em về vai trò của tác phẩm mỹ thuật trong đời sống.

1

2

3

4

Em hãy cho biết ý nghĩa của những bức tranh dưới đây:

An toàn giao thông

Tranh sếp màu của học sinh Đặng Hương Ly, Hà Nội
Nguồn: Triển lãm tranh thiếu nhi 2011

Đừng làm rừng khóc

Tranh sếp màu của học sinh Trương Mộng Bình, Vĩnh Long
Nguồn: Triển lãm tranh thiếu nhi toàn quốc 2013

Em có biết

- Tác phẩm hội họa thường gọi là tranh (painting) như: tranh sơn dầu, tranh acrylic, tranh sơn mài, tranh sơn khắc, tranh lụa hay tranh màu bột, tranh kí hoạ,... Tác phẩm đồ hoạ tranh in (printing/prinmaking) có các thể loại tranh sáng tác bằng chất liệu như: khắc gỗ, khắc kim loại, khắc thạch cao, in lưới, in đá,... với nhiều kĩ thuật rất phong phú đa dạng. Tác phẩm điêu khắc (sculptures) gồm các bức tượng, phù điêu. Ngoài ra còn có các sản phẩm điêu khắc trang trí do nhà điêu khắc sáng tác.
- Tác phẩm mỹ thuật phản ánh trung thực và khách quan mọi mặt của đời sống xã hội. Hình tượng nghệ thuật trong tác phẩm mỹ thuật được chắt lọc và khái quát hoá nên thường mang ý nghĩa và thông điệp cô đọng, rõ ràng. Những bức tranh xuất hiện hàng ngàn năm trước đã giúp con người biết được một phần về lịch sử, đời sống xã hội từ xa xưa, vì thế có thể nói, họa sĩ là nhà chép sử trung thực bằng tranh.

SÁNG TẠO

Tim ý tưởng

Xác định chủ đề muốn trình bày

1

Các ý chính của chủ đề

2

Cách để tạo sản phẩm trình bày

3

Thực hành

Hướng dẫn các bước thực hành tạo sơ đồ khám phá vai trò của mỹ thuật tạo hình

Bước 1: Liệt kê một số vai trò của mỹ thuật tạo hình trong đời sống xã hội.

Sơ đồ vai trò của mỹ thuật tạo hình

Bước 2: Chọn các nội dung (ý chính) để tạo sơ đồ tư duy (ví dụ về vai trò tạo cơ hội việc làm).

Sơ đồ một số ngành nghề trong mỹ thuật tạo hình

Bước 3: Mô tả ngành nghề đã chọn theo gợi ý sau:

- Nêu tên của ngành nghề em chọn trong sơ đồ.
- Việc làm trong ngành nghề đó gồm những gì?
- Mối quan hệ giữa ngành nghề đó với các lĩnh vực khác/ Người làm nghề đó cần có kiến thức về các lĩnh vực nào?
- Chia sẻ về lựa chọn nghề nghiệp hoặc mối quan tâm về mỹ thuật trong tương lai của em.

Gợi ý

- Cơ hội nghề nghiệp trong ngành mỹ thuật là rất nhiều. Mỗi công việc đòi hỏi phải có những năng khiếu khác nhau. Ví dụ: Hoạ sĩ sáng tác phải khéo tay, có ý tưởng và trí tưởng tượng phong phú; Nhà nghiên cứu cần có tư duy khoa học và óc sáng tạo;...
- Khi giới thiệu một nghề, cần tìm hiểu mối liên quan của nghề đó với các lĩnh vực khác. Ví dụ: nhà điêu khắc phải hiểu về vật liệu (đất, đá, gỗ, kim loại,...).
- Lựa chọn ngành nghề phù hợp với bản thân sẽ giúp các em phát triển sự nghiệp.

Luyện tập

Em hãy sắp xếp các nghề được nêu trong sơ đồ tư duy “Tạo cơ hội việc làm” theo thứ tự ưu tiên từ 1 – 8. Sau đó nêu quan điểm của em về cách sắp xếp đó.

Yêu cầu:

- Giải thích được lí do cho cách sắp xếp thứ tự của em.
- Lựa chọn một nghề mà em muốn chia sẻ với các bạn và người thân.
- Nói về dự định của em trong tương lai liên quan đến nội dung bài học.

THẢO LUẬN

Báo cáo sản phẩm và chia sẻ:

- Nêu đặc trưng của ngành nghề mà em quan tâm.
- Vai trò của ngành nghề đó đối với cuộc sống của bản thân và gia đình em.
- Những kiến thức cần thiết, liên quan đến nghề em lựa chọn.

ỨNG DỤNG

Vận dụng những hiểu biết của em để lên kế hoạch học tập, dự định phù hợp với định hướng nghề nghiệp cho bản thân theo những cách sau:

- Với mong muốn trở thành người hoạt động trong ngành mỹ thuật tạo hình, em cần chuẩn bị những kiến thức, kĩ năng gì trong nhà trường phổ thông?
- Mong muốn là người sưu tầm những tác phẩm mỹ thuật, em sẽ làm gì để ước mong đó trở thành hiện thực?

Em cần nhớ

- Mỹ thuật tạo hình là lĩnh vực ngành nghề về sáng tác, nghiên cứu, truyền bá nghệ thuật đến với công chúng. Các ngành nghề liên quan đến mỹ thuật tạo hình đòi hỏi người làm việc trong lĩnh vực này phải có năng khiếu, sự kiên trì và hiểu biết nhiều lĩnh vực khoa học.
- Mọi ngành nghề trong đời sống xã hội đều có vai trò riêng, cần tôn trọng và đánh giá đúng những đóng góp của mỗi ngành nghề để có lựa chọn hướng nghiệp cho bản thân.

TRƯNG BÀY SẢN PHẨM CUỐI HỌC KÌ II

Yêu cầu cần đạt

- Biết tuyển chọn các sản phẩm tiêu biểu.
- Áp dụng được kết quả vào trang trí nội thất.
- Tổ chức thảo luận.
- Củng cố và phát triển kỹ năng trình bày nhận thức về mỹ thuật.

Ý tưởng trưng bày

Em hãy nêu ý tưởng của mình cho dự án trưng bày sản phẩm theo các gợi ý sau:

Bước 1: Suy nghĩ về tên và lí do của dự án trưng bày.

Bước 2: Cách lựa chọn và phân loại được các sản phẩm tiêu biểu theo chủ đề, bài học.

Bước 3: Chọn cách trưng bày sản phẩm sáng tạo thẩm mỹ.

Thực hiện dự án trưng bày

Bài tập thực hành:

Chia nhóm để thực hiện dự án trưng bày các sản phẩm theo chủ đề mà lớp đã thực hiện trong học kì, năm học vừa qua.

Yêu cầu:

Viết ra ý tưởng của cá nhân hoặc nhóm theo ba bước gợi ý trên.

- Trình bày ngắn gọn theo yêu cầu của giáo viên.
- Thực hiện trưng bày và thuyết trình ngắn gọn sản phẩm.

Một số gợi ý chọn sản phẩm theo chủ đề:

Chủ đề
LÀM CHỦ
YẾU TỐ TẠO HÌNH

Chủ đề
EM LÀM NHÀ THIẾT KẾ

Chủ đề
HƯỚNG NGHIỆP

GIẢI THÍCH THUẬT NGỮ

Thuật ngữ	Giải thích	Hình minh họa	Trang
Chạm, khắc	Kĩ thuật trong điêu khắc, sử dụng các loại đục, dùi nhọn, dao,... để đục sâu xuống, khoét bỏ những phần thừa trong khối đá, gỗ, kim loại để tạo ra các bức tượng, phù điêu, các chi tiết trang trí.		13
Chuyển động	Nguyên lí sắp xếp các yếu tố trang trí theo một hay những chiều hướng nào đó để tạo sự di chuyển của mắt khi quan sát.		3
In độc bản	Kĩ thuật in tranh trên bề mặt phẳng không khắc hình.		35
Khảm	Kĩ thuật gắn các vật liệu như: sành, sứ, vỏ trai, kim loại, gỗ, đá lên một bề mặt đồ dùng để tạo hiệu quả trang trí.		12
Mô hình	Một mẫu mô phỏng sản phẩm, đồ án thu nhỏ.		56
Nghệ nhân	Người hoạt động trong lĩnh vực nghệ thuật. Trong mỹ thuật, nghệ nhân là thợ sản xuất, chế tác đồ mỹ nghệ trong các làng nghề hoặc trong gia đình có nghề truyền thống.		59
Sắp đặt	Nghệ thuật tái tạo, sắp xếp, bố trí các đồ vật, nhân vật trong một không gian cụ thể dựa theo chủ đề ý tưởng của nghệ sĩ.		16
Thời trang	Một lĩnh vực thiết kế, may đo sản phẩm may mặc và trang trí.		9
Tranh tĩnh vật	Tên một thể loại tranh thể hiện các vật mẫu ở dạng tĩnh. Mẫu vẽ thường được sắp xếp theo ý đồ định trước.		38
Tượng đài	Tác phẩm điêu khắc để vinh danh, ghi nhớ những sự kiện, nhân vật lịch sử. Tượng đài có thể là hình biểu tượng hoặc nhân vật, thường có kích thước lớn đặt ở nơi công cộng như: khu di tích, quảng trường, vườn hoa,...		65

MỤC LỤC

CHỦ ĐỀ: DI SẢN MĨ THUẬT		Trang
	Bài 1: Trang trí theo nguyên lí chuyển động	3
	Bài 2: Thời trang áo dài Việt Nam	7
	Bài 3: Thực hành nghệ thuật phù điêu	11
CHỦ ĐỀ: MÔI TRƯỜNG XANH		
	Bài 4: Nghệ thuật trang trí không gian ngoài trời	15
	Bài 5: Thiết kế trang trí bao bì bằng giấy	19
CHỦ ĐỀ: MĨ THUẬT HIỆN ĐẠI		
	Bài 6: Tìm hiểu nghệ thuật hiện đại thế giới	23
	Bài 7: Tìm hiểu nghệ thuật hiện đại Việt Nam	28
TRƯNG BÀY SẢN PHẨM CUỐI HỌC KÌ I		32
CHỦ ĐỀ: LÀM CHỦ YẾU TỔ TẠO HÌNH		
	Bài 8: Tranh in độc bản	33
	Bài 9: Vẽ mẫu có dạng khối trụ và khối cầu	37
	Bài 10: Vẽ tranh theo phong cách nghệ thuật ấn tượng	41
CHỦ ĐỀ: EM LÀM NHÀ THIẾT KẾ		
	Bài 11: Thiết kế mô hình máy bay	45
	Bài 12: Nghệ thuật thiết kế chữ	50
	Bài 13: Thiết kế và trang trí đồ dùng	54
CHỦ ĐỀ: HƯỚNG NGHIỆP		
	Bài 14: Tìm hiểu ngành nghề mỹ thuật tạo hình	59
	Bài 15: Vai trò của mỹ thuật tạo hình trong đời sống	64
TRƯNG BÀY SẢN PHẨM CUỐI HỌC KÌ II		69